

79e Algemene Vergadering d.d. 4 maart 1989 in de Koningshof te Maassluis

OPENING

Dr L. Ginjaar

Ik heet U allen, dames en heren, hartelijk welkom. In het bijzonder wil ik welkom heten de burgemeester van Maassluis, de heer Van Es, en de beide wethouders, mevr. Snoek en de heer Wustrow.

Wij vinden het prettig, zeg ik tegen het College van B & W, om vandaag in Uw gemeente te zijn. Maassluis is een bijzondere gemeente; het ligt namelijk op het snijpunt van een aantal nogal belangrijke zaken. Het ligt ook aan de Waterweg en ik denk dat het dan juist is, als je dan vanmiddag gaat praten over een kandidatenlijst en de naderende verkiezingen voor het Europees Parlement - en dat moet je dan doen tegen de achtergrond van Europa 1992 -, dat je dan toch in het Waterweggebied een dergelijke vergadering hebt. En een dergelijke vergadering gaan we dan ook houden in een andere gemeente, maar óók toch heel duidelijk bij een toegangspoort als het gaat om het begin van de campagne.

Nu weet ik wel dat er gebieden in het land zijn die ook vinden dat zij veel met Europa te maken hebben - en terecht, vind ik dan -, maar tóch, die toegangspoort tot Nederland is erg belangrijk. Maar voor het overige denk ik, dat Uw gemeente zich nog ook door andere dingen onderscheidt: het ligt namelijk ook ingeklemd tussen twee enorm belangrijke ontwikkelingen, die heden ten dage erg belangrijk zijn, namelijk aan de ene kant het industriegebied van Rijnmond, en aan de andere kant het natuurgebied van Delfland, en in Uw gemeente komt dan die spanning tussen die twee ontwikkelingen, denk ik, tot uitdrukking. Uw gemeente is niet groot, maar het is wel een samenbundeling van verleden, heden en toekomst en ik denk dat ik dat misschien het beste kan karakteriseren dat in deze gemeente op zaterdagmorgen de wieken van de molen draaien, en dat vond ik erg prettig om te zien.

Ik wens U een goede toekomst toe.

Ik wil ook dan, dames en heren, nú al - want meestal verdwijnt zoiets in het geroezemoes aan het eind van een dag - het afdelingsbestuur heel hartelijk dank zeggen voor alle inspanning die zij zich getroost hebben om ons vandaag hier te laten vergaderen. Ze hebben tijd noch moeite gespaard om te zorgen dat U hier vandaag een genoeglijke dag kunt doorbrengen. Zij hebben vele

faciliteiten voor ons tot stand gebracht en ik wil daar nú reeds, en niet aan het eind van de dag, het afdelingsbestuur hartelijk dank voor zeggen.

Dan, dames en heren, de dag van vandaag valt in twee gedeelten uiteen. Vanmiddag gaan we praten over de vaststelling van de Europese lijst; dat wordt voorafgegaan door een toespraak van de fractievoorzitter in de Tweede Kamer, en het wordt afgesloten door een toespraak van de door U aangewezen lijsttrekker.

Vanmorgen gaan we ons bezighouden met huishoudelijke zaken, die betrekking hebben op de herstructurering van de partij. Het is misschien goed om dat vanmorgen nog even in de juiste context te brengen.

Wij zijn een jaar of twee geleden als Dagelijks Bestuur en Hoofdbestuur begonnen om met U in gesprek te komen over de structuur in de partij, over de procedures in de partij, over het feit dat die structuur toch wel erg rigide is en dat de besluitvormingsprocedures erg rigide zijn; wij hebben gesproken over ondercentrales, over het functioneren van kamercentrales, over de reglementen voor afdelingen en dat allemaal tegen de achtergrond van de ontwikkelingen zoals die hebben plaatsgevonden en nóg steeds plaatsvinden.

Eén gedeelte in die herstructurering is tot stand gekomen en dat zal verder bevestigd worden in mei tijdens de Algemene Vergadering, namelijk het tot stand komen van een Hoofdbestuur nieuwe stijl. Voor het overige zijn wij nog steeds in gesprek met de afdelingen, de kamercentrales en de ondercentrales, en dus ook met de Algemene Vergadering, waarbij wij het gesprek steeds in twee stappen willen voeren, namelijk eerst de discussie over uitgangspunten bij die structuur van de partij en de procedures die in de partij worden toegepast, en daarna pas het vastleggen van de conclusies in reglementen.

Wij hadden gehoopt gisteren en vandaag de kwalitatieve discussie hier af te kunnen ronden. Dat is helaas niet gelukt, zodat wij die kwalitatieve discussie pas in de mei-vergadering kunnen afronden. Daarna zal ons Hoofdbestuur zich buigen over de reglementen en te verwachten is dat dan zo'n jaar, wellicht anderhalf jaar later, U met een grootse reglementenwijziging zult worden geconfronteerd.

Wij vinden namelijk wel dat in de periode die feitelijk vandaag al een beetje, maar zeker op 27 mei bij de start van de Europese Campagne, dat wij in de periode vanaf dan tot aan de Tweede Kamerverkiezingen in mei U verder niet lastig moeten vallen met reglementen, maar dat alle aandacht moet worden gevestigd op het voeren van onze verkiezingscampagne, het tot stand

brengen van een adequaat verkiezingsprogramma en het tot stand brengen van een goede kandidatenlijst.

Goed, dames en heren, dat is denk ik het kader, waarbinnen wij vanmorgen in elk geval praten.

Dan moet ik nog een aantal andere zaken aan U mededelen.

In de eerste plaats: de stemprocedure vanmiddag. Daar geldt namelijk op grond van artikel 10 van het desbetreffende reglement een beperking in het aantal uit te brengen stemmen. Omdat deze beperking niet geldt voor de ochtendvergadering zijn, vanmorgen bij het uitreiken van de stemmen, de namen genoteerd van die afgevaardigden die meer dan 15 stemmen uitbrengen namens meer dan 6 afdelingen. Nu, die afgevaardigden moeten zich in de lunchpauze opnieuw laten registreren. Als U daar meer over wilt weten, mijnheer Van den Berg weet er alles van af.

Dan moet ik U zeggen dat bij het stemmen de waarde van de stemkaarten aldus is: oranje één stem, wit vijf stemmen en blauw tien stemmen. Voor de stembriefjes gelden dezelfde kleuren.

Dan zou ik U willen voorstellen om in het stembureau te benoemen:

de heer Slijpen uit Halsteren als voorzitter,

de heer Kramer uit Hilversum,

de heer Bakker uit Harderwijk,

mevr. Abtroot uit Wassenaar en

mevr. Van Ootmarsum uit Roosendaal.

U gaat daarmee akkoord?

Dan mag ik het stembureau verzoeken om achter mij plaats te nemen opdat zo aanstonds op een adequate wijze Uw mening kan worden geregistreerd.

Tenslotte voor de lunch: bij de inschrijfbalie zijn lunchbonnen te koop voor f 12,50. U weet, vroeger kreeg U het voor niks; dat gaat niet meer, de partij kan dat niet meer betalen en U moet het dus zelf opbrengen.

Goed, dat allemaal gezegd zijnde, kunnen we overgaan tot punt 2, de vaststelling van het technisch advies voor de Tweede Kamerverkiezingen.

Op het voorstel dat door het Hoofdbestuur aan U is voorgelegd werd één motie ingediend, namelijk door de afdeling Capelle a/d IJssel. Wij hebben gisteren schriftelijk bericht gekregen van de afdeling dat zij deze motie intrekken. U kunt het dus uit Uw papieren schrappen.

Ik wil nog voor alle zekerheid erop wijzen dat de data voor de verkiezingen volgend jaar zijn vastgesteld en en wel op 21 maart voor de Gemeenteraad en op 22 mei voor de Tweede Kamerverkiezingen. Wij hebben erover nagedacht, of dit nog een wijziging in de procedure zou moeten betekenen, maar wij zijn tot de conclusie gekomen dat de eenmaal vastgestelde procedure zowel voor het verkiezingsprogramma als voor de vaststelling van de kandidatenlijst onverkort zouden dienen te worden gehandhaafd.

Goed, dames en heren, voor ons ligt dus het technisch advies voor de Tweede Kamerverkiezing met toelichting. Wie van U wenst daarover het woord. Niemand? Wenst.. ja.. Mijnheer Meyeraan.

Ik hoop, voorzitter, dat straks nadat ik iets gezegd heb over dit punt, men even enthousiast zal reageren als men nu doet, al dan niet met enige spijt, in het begin.

Ik heb met teleurstelling kennisgenomen van Uw mededeling dat Capelle a/d IJssel haar motie intrekt. Ik denk dat het een belangrijk punt was, wat zij aanroerden en als er overwegingen zouden zijn om die motie te verwerpen, dat het dan nuttig ware dat dit in de vergadering kon worden besproken en niet dat men, om welke reden dan ook, al bij voorbaat retireert en aldus en besluit ten deze onmogelijk maakt, maar ik stel er prijs op om dan toch over die motie, of over de gedachte die erachter zit, iets te zeggen.

Mijnheer Meyeraan, U weet ik ben een zeer lankmoedig voorzitter, en ik stel graag iedereen in de gelegenheid om het woord te voeren, maar de motie is ingetrokken, en de motie als zodanig staat dus niet meer ter discussie en U kunt dus ook niet over de inhoud van de motie iets zeggen.

Hr. Meyeraan:

Nee, maar wel over de gedachte die erachter zit, want, integendeel.....

Nee, nee, nee... U kunt óók niet over de gedachte die erachter zit iets zeggen, want de motie en dus ook de inhoud staan niet meer ter discussie. U kunt nú nog alleen opmerkingen maken over het voorstel zoals het door het Hoofdbestuur aan de Algemene Vergadering is voorgelegd.

Hr. Meyeraan:

Juist, maar daar zit een tegengestelde gedachte in, dus indirect komt het op

hetzelfde neer. Maar ik zal me, uiteraard, aan Uw leiding houden, want ik ben een volgzzaam iemand, zolang het niet de spuigaten uitloopt, natuurlijk! Voorzitter, het Hoofdbestuur stelt voor - en ik citeer niet letterlijk - dat er één lijsttrekker is, uiteraard is iedereen daar gaarne mee akkoord, denk ik, en dat daarna vanaf de nummers twee er een spreiding is over vijf groepen. Dat betekent dus dat de nummers twee, drie, vier, vijf en zes elk in één groep op de kandidatenlijst komen als nummer twee van die groep. Dat betekent dat de kiezer van die twee t/m vijf bijna meest bekende lieden uit de partij, bijna meest stemmentrekkende lieden, er maar één op zijn of haar stembiljet vindt, en ik betreur dat zeer. Het Hoofdbestuur heeft de gedachte, dat het een goede gedachte is en dat het technisch niet anders zou kunnen, en daarom begon ik met te zeggen: *het ene Hoofdbestuur is het andere niet*, want Uw College als zodanig is natuurlijk continu, maar de mensen veranderen en dus ook de meningen. Bij de verkiezingen in 1986 heeft het Hoofdbestuur aangegeven dat het vormen van een groep van twee of drie leden zeer was aan te bevelen; en bij de verkiezingen van 1981 heeft het Hoofdbestuur zich een aantal malen in rekenkundige bochten gewrongen om te betogen en te berekenen dat een groep van twee t/m vier of van twee t/m zes of twee t/m elf niet zou kunnen, in bochten gewrongen zeg ik, omdat men het niet pleegde te geloven (en sommigen het ook nog wel kunnen narekenen dat het niet klopte, wat men toen zei), en wat was het resultaat? .. twee dagen vóór de Verkiezingsraad kwam het Hoofdbestuur met de mededeling dat zij het nóg eens had nagegaan of het niet op een of andere wijze technisch mogelijk was tegemoet te komen aan het verlangen dat in de partij bestaat tot het opvoeren van meer algemeen bekende kandidaten op alle kandidatenlijsten. Wij kunnen er niets aan veranderen op dit moment, wél bij het nader technisch advies, maar persoonlijk betreur ik het bijzonder dat het Hoofdbestuur nú meent dat ná de lijsttrekker de meest bekende kandidaten niet op alle kandidatenlijsten moeten worden opgevoerd, en het idee dat dat volgens de huidige kieswet niet zou kunnen, lijkt me bijzonder aanvechtbaar, omdat het bij deze zelfde kieswet de vorige keer en een vóór-vorige keer wel kon en daarom betreur ik het dat ik niet mag spreken en niet mag aanbevelen om een motie te steunen die inmiddels is ingetrokken. Maar ik dank U voor uw aandacht.

Voorzitter:

Dank U wel, mijnheer Meyeraan. U weet, net als andere mensen, is een Hoofdbestuur en ook een Algemene Vergadering altijd meester van zijn eigen

besluiten. Misschien wil de heer Van den Berg nog een enkel woord zeggen over het technische aspect.

Hr. Van den Berg:

Graag voorzitter, het is zo dat juist in 1986 - ik ben blij dat de heer Meyeraan dat voorbeeld aanhaalt - er zich enige problemen hebben voorgedaan, omdat het toenmalige technisch advies uitging van een zeer duidelijke kopgroep - en dat is dan dat element van alle nationale grootheden die daarop voorkomen en iedereen kan hen dan herkennen - maar dat heeft ons bijna de das omgedaan, omdat de door de Algemene Vergadering van 1 februari 1986 vastgestelde lijst volstrekt in het ongerede dreigde te geraken om de doodeenvoudige reden dat in één van de combinaties de mensen, die daarop voor stonden, werden gepasseerd, en gepasseerd zouden worden door iemand die voorkwam in de IJzeren Ring. En wat men namelijk in zo'n technisch advies niet ziet, maar wat wél, ja, zeg maar de basis is van heel het handelen, dat de kiesraad uiteindelijk mensen doet inloten, en dat inloten onttrekt zich aan de waarneming van de partij. Alle kandidaten komen op een gegeven moment voor, na de uitspraak van de kiesraad, op een bepaalde lijst in die bepaalde rijkskieskring; dáár zit hun plaats en U zou vreemd opkijken, waar op het ogenblik de huidige Tweede Kamerleden allemaal te boek staan als te zijn verkozen. Maar dat is dan nog weer even een ander verhaal.

Terugkomend op het punt van een kopgroep van drie, vier, vijf, noem maar op, dat zal altijd betekenen bij datgene wat je dus niet kunt voorzien - en wij kunnen veel niet voorzien - dat men het risico loopt dat de door de Algemene Vergadering definitief vastgestelde volgorde van de lijst doorbroken wordt. En dan spreek ik dat los uit van het hele element van voorkeurstemmen, want dat is een apart verhaal.

Voorzitter:

Dank U wel. Nog één keer, mijnheer Meyeraan.

Mijnheer Meyeraan:

.....al het verhaal van 1986 was. Want toen werd niet nummer 21 gekozen uit de IJzeren Ring, die op die manier nummer 20 passeerde, maar nummer 40 werd gekozen met een vijfvoud aan voorkeurstemmen van de kiesdeler of daaromtrent - de orde van grootte is misschien niet helemaal exact, maar toch wel duidelijk - dát element is natuurlijk iets heel bijzonders, en als de Algemene Vergadering daarop attent is, dat zo iets zich ooit eens kan herhalen, dan geloof ik dat je dáár geen rekening mee kunt houden. Dáár kun

je ook geen rekening mee houden in het voorstel zoals het nu door het Hoofdbestuur is voorgesteld. Het zou overigens niet de hele volgorde in de war hebben gegooid, want er was op die manier, door de verkiezing van de heer Joekes in een bepaald kiesdistrict, één persoon uit de volgorde gepasseerd geworden, en je kunt niet denken dat dat de hele volgorde door de war gooit. Maar nogmaals, dat had dus met een normale volgorde en met het argument dat nummer 21 misschien vóór nummer 20 zou gaan, niets te maken, want nummer 40 had toen een bijzondere aantrekkingskracht en die had eigenlijk toen op alle lijsten moeten staan.

Voorzitter:

Ik denk, dames en heren, dat wij deze discussie thans kunnen sluiten. Ik neem aan dat er geen stemming wordt gevraagd en dat de Algemene Vergadering akkoord gaat met dit technisch advies voor de inrichting van de lijsten voor de Tweede Kamerverkiezing. Ja? Dan is aldus besloten.

Dan kunnen wij nu overgaan, dames en heren, naar de voorstellen van het Hoofdbestuur inzake de besluitvorming over een aantal beslispunten dat belangrijk is voor de algemene regelgeving in de partij.

We hebben, mede naar aanleiding van discussies in de kamercentrales en mede naar aanleiding van de discussies in het Hoofdbestuur, maar ook in de partijraad, gemeend U deze beslispunten voor te moeten leggen. De strekking van de verschillende beslispunten is, denk ik, volstrekt duidelijk.

Voordat wij daarover gaan praten zou ik echter twee moties aan de orde willen stellen, namelijk de motie van de kamercentrale Den Haag, die tot strekking heeft dat wij nu maar moeten ophouden met discussiëren over die herstructurering van de partij. Hierop zegt het Hoofdbestuur dat die gedachte toch in strijd is met datgene wat met name de leden ook van het Dagelijks Bestuur steeds weer opnieuw merken, wanneer zij door het land trekken en met de verschillende kamercentrales, maar ook met de afdelingsbesturen praten. En daarnaast hebben we dan nog de motie van de kamercentrale Dordrecht.

Eerst de motie van de kamercentrale 's-Gravenhage.

Wenst de afdeling 's-Gravenhage daar nog een toelichting op te geven?
Mijnheer De Haze Winkelman.

Hr. De Haze Winkelman:

Ja, dank U wel, voorzitter. In de afdeling Den Haag is er inderdaad gedis-

cusieerd over dit vérgaande voorstel van het Hoofdbestuur om te komen tot een algemene herziening van statuten en huishoudelijk reglement.

Er bestaat in de afdeling Den Haag zeer veel waardering voor het werk wat het Hoofdbestuur doet, wat het Hoofdbestuur zich de laatste jaren allemaal op de hals haalt: de discussie met de partij, de ronde's langs kamercentrales en afdelingen, en dat weer verwerkt in alle mogelijke voorstellen, waarvan een groot deel al zijn weerslag heeft gevonden in besluiten, besluiten, waar ook de afdeling Den Haag zich voor het allergrootste deel in heeft kunnen vinden. Die waardering is dus van ons zeer groot.

De discussie ging dan ook veel meer in de richting van: *Moeten we nou deze heel vérgaande zaak, een algemene statutenwijziging en wijziging van het huishoudelijk reglement, door gaan voeren? Is daar nou de nood zo groot dat dat moet gebeuren?* En daarom is deze motie ingediend, om dat nou eens ten principale hier in deze Algemene Vergadering met elkaar te bediscussiëren. Naar ons idee is er zeker een aantal knelpunten in de regelgeving die moeten worden opgelost. Nou, daar kun je dan vervolgens met elkaar over praten. De inzet is nu, of nou op voorhand al, in de lijn van het Hoofdbestuur, besloten moet worden dat de Algemene Vergadering wil dat wij komen tot een algemene herziening van deze twee belangrijke reglementen. Daarvan is in onze afdeling gezegd: *Wij vinden die regelgeving bepaald goed. Dat is een regelgeving waar we vele jaren met elkaar nu ervaring mee hebben opgedaan, haast tientallen jaren, natuurlijk met uitzonderingen daargelaten - er zijn altijd weer wijzigingen op aangebracht - , maar er is erg veel ervaring met die regelgeving. Moeten we nou het onszelf weer aandoen om die regelgeving helemaal te gaan veranderen?* Dat is de inzet van deze discussie, die we vinden dat in deze Algemene Vergadering gevoerd moet worden.

Voorzitter:

Dank U wel, mijnheer De Haze Winkelman. Wie van de afgevaardigden van de afdelingen zou verder het woord wensen te voeren? Niemand?

Ik denk dat het standpunt van het Hoofdbestuur volstrekt duidelijk is. Er is in de loop der tijden, loop der jaren, vinden wij - en wij menen dat dat toch in belangrijke mate ook door afdelingen, ondercentrales en kamercentrales wordt gedeeld - een systeem van regelgeving ontwikkeld, waardoor in feite aan twee voorwaarden niet kan worden voldaan.

In de eerste plaats is het zo, dat het vrijwel onmogelijk is om tot een slagvaardig beleid te komen zoals dat heet; het meest eenvoudige voorbeeld wat zich laat stellen, is denk ik, bij de kandidaatsstelling, de verkiezing van de kandidaten voor de Tweede Kamer. Wij zijn er inderdaad van uit gegaan

dat de verkiezingen in maart zouden zijn, maar in feite is die kandidaatsstelling, dames en heren, al in december begonnen, met het noemen van de namen voor groslijsten. Dat betekent dat er dus ruim een jaar overheen gaat voordat zo'n kandidatenlijst klaar is. Wij denken dat dat véél te lang is, dat er veel te veel gelegenheid is voor discussie en dat je ook, juist omdat het zolang van te voren moet gaan gebeuren, niet meer tijdig genoeg kunt inspelen op ontwikkelingen die zich hebben voorgedaan.

Als U gaat kijken naar de procedure die dan verder is voorgeschreven, dan moet je constateren dat een jaar voordat.., ruim een half jaar, laat ik het beter zeggen, ruim een half jaar voordat de verkiezingen plaatsvinden, in feite op afdelingsniveau de procedure al helemaal is afgelopen. Wij vinden dat geen goede zaak. En het geldt niet alleen voor déze procedure, het geldt ook voor talloze andere procedures. U hebt dat vorig jaar ook kunnen merken, bijvoorbeeld aan de problematiek rond de contributistelling, waarbij wij dus een systematiek hebben dat anderhalf jaar voordat een contributieverhoging kan ingaan, de discussie in de partij al start, met alle na- en voordelen daarvan. Wij vinden dus dat dat veel eenvoudiger moet.

In de tweede plaats vinden we dat, wanneer je gaat kijken naar het functioneren van afdelingen, ondercentrales en kamercentrales, toch de conclusie moet worden getrokken dat, ondanks de vrijheden die er nu zijn, die vrijheden toch nog wat te beperkt zijn. Met name voor de afdelingen is het zó dat je niet ervan uit moet gaan dat een afdeling van pakweg 2000 leden, op dezelfde wijze bestuurd moet en kán worden als een afdeling van 30 - 50 leden. Daar zitten hemelsbrede verschillen in, al was het alleen maar omdat men bijvoorbeeld problemen zou kunnen hebben bij het vervullen van de noodzakelijk bestuurlijke posten in b.v. een afdelingsbestuur. Die situaties van die afdelingen zijn totaal verschillend en wij zijn van mening dat in de regelgeving binnen de partij daarmee rekening moet worden gehouden.

Dat is in algemene zin het argument van het Hoofdbestuur. Ik weet niet of de heer Van den Berg daar nog meer in technische zin ook een toelichting op zou willen geven?

Hr. Van den Berg:

Dat kan misschien straks...-

Voorzitter:

Goed, dan bij de verschillende onderdelen.

Goed, dames en heren, mijnheer De Haze Winkelman, nog een keer? Nee? Wie wenst stemming over...Ja, mijnheer Scheffer.

Hr. Scheffer:

Voorzitter, dat verschil wat U maakt tussen grote en kleine afdelingen kan ik niet geheel delen. Ik heb gehoord wat Den Haag ervan vond, wij zijn in Hengelo een afdeling van 350 leden ongeveer, een grote stap terug. Ik heb geen ervaring met afdelingen van 50 leden - ik kan namens hen geen zinnig woord zeggen -, maar ik kan wél zeggen dat het huidige stelsel van statuten en huishoudelijk reglement ons geen enkel probleem oplevert, dat wij daar uitstekend mee kunnen werken. Het is een ingewerkt systeem, het is algemeen bekend, en als je dit nu weer grondig op de kop gaat zetten, dus geen wijzigingen, maar principieel op de kop gaat zetten, dan begint de verwarring in de hele partij, bij alle besturen, opnieuw, vooral bij de kleine partijen, die hier de grootste... bij de kleine afdelingen, neemt U mij niet kwalijk, bij de kleine afdelingen die hier de grootste moeite mee zullen hebben en in het algemeen ook niet de capaciteit op kunnen brengen om dit adequaat te begeleiden.

Voorzitter:

Ik wil ook helemaal niet zeggen, mijnheer Scheffer, en dat wil het Hoofdbestuur niet zeggen, dat er geen afdelingen zijn die geen vrede hebben met de huidige situatie. Natúúrlijk zijn die er, maar wij vinden wél dat de differentiatiemogelijkheden voor de afdelingen groter moeten worden zodat zij meer hun eigen situatie terug kunnen vertalen in de reglementaire procedures. En natuurlijk is het zo, dat er dan enkele grondregels gesteld moeten worden, zoals het Hoofdbestuur schrijft. Die grondregels moeten dan natuurlijk wel ge-eerbiedigd worden en bovendien is het natuurlijk zo, dat er wel degelijk ook gekeken moet worden of die reglementen technisch goed in elkaar zitten.

Mijnheer Schellekens.

Hr. Schellekens:

Voorzitter, een kleine opmerking met name ten aanzien van kleine afdelingen, en ook uit de ervaring sprekend, wil ik graag het voorstel ondersteunen; want juist ook die kleine afdelingen hebben vooral met de huidige voorschriften regelmatig problemen en een afdeling van 350 man en een kamercentrale Den Haag, dat zijn echt grote afdelingen, en ik geloof dat dit, met andere woorden, veel groter is, dus ik zou dit graag ondersteunen.

Voorzitter:

Goed. Dan denk ik dat we de motie in stemming kunnen nemen. Wie spreekt zich uit vóór de motie van de kamercentrale Den Haag?.... Oh, nee, nee,.. wacht even, zo ver zijn we nog niet.. Oranje: vóór de motie... Den Haag, ja;. oranje: tégen de motie Den Haag. Wit: vóór de motie Den Haag; wit: tégen de motie. Blauw: vóór de motie en blauw: tégen de motie.

Ik denk te kunnen zeggen dat de motie verworpen is. Ik hoop dat het hoofd van het stembureau dat met mij eens is.

Mooi, dank U wel.

Dan hebben we een motie van de kamercentrale Dordrecht met betrekking tot de ondercentrales, waarin de Algemene Vergadering verzocht wordt ervoor te pleiten het functioneren van de ondercentrales te waarborgen. Het advies van het Hoofdbestuur is om deze motie over te nemen.

Van de zijde van de kamercentrale Dordrecht nog behoefte tot een toelichting na het advies van het Hoofdbestuur? Het lijkt de voorzitter van de kamercentrale duidelijk. Wenst iemand daar een stemming over? Nee? Ja.. U wenst stemming.. of U wil wat zeggen? Ja, gaat Uw gang. Mijnheer Wigman.

Hr. Wigman:

Ja, voorzitter, ik zou graag een vraag over de motie willen stellen. De motie oogt in eerste instantie uitermate sympathiek, U heeft haar ook niet voor niets waarschijnlijk onderschreven. Tóch zou ik aan de indieners van de motie een vraag willen stellen.

De indieners constateren bij hun eerste "overwegende" terecht, dat er een besluit ligt, wat heel duidelijk is geweest; een besluit dat zich uitgesproken heeft voor instandhouding in de huidige vorm. Dat is een heldere, duidelijke uitspraak. Ik vraag me dan af wat de aanvullende waarde van deze motie op die eerdere uitspraak is, temeer daar deze motie in haar uiteindelijke uitspraak verzoekt te pleiten voor het functioneren.. of het waarborgen van het functioneren. Met name die laatste zin, moet ik die zien als een afzwakken van een eerder standpunt of als een expliciet onderschrijven daarvan? Als dit laatste het geval is, dan zal ook onze kamercentrale uiteraard de motie van harte steunen.

Voorzitter:

Dank U wel, mijnheer Wigman. Mevr. Van Scherpenberg.

Mevr. Van Scherpenberg:

Dank U wel, mijnheer de voorzitter. Het is een ondersteuning van het beleid. Je zou ook kunnen zeggen dat deze motie eigenlijk overbodig is, als je de Veldhoven (????) goed interpreteert, maar uit onze centrale-vergadering is een duidelijke wens naar voren gekomen om nog een keer expliciet dit vast te leggen in verband met toekomstige regelgeving.

Voorzitter:

Ik denk dat de heer Wigman de motie dus moet opvatten als een extra signaal in de richting van het Hoofdbestuur om vooral niet te tornen aan de positie van de ondercentrales.

Wenst iemand stemming over deze motie? Nee? Dan is de motie aangenomen.

Dan, dames en heren, is er een aantal moties op de verschillende beslis- punten. In de eerste plaats bij beslis- punt 1. Daar is een amendement van de kamercentrale Den Haag. Mijnheer De Haze Winkelman.

Hr. De Haze Winkelman:

Nou, voorzitter, daar kunnen we, denk ik, heel snel over zijn.

In het advies van het Hoofdbestuur staat ook wel al de bedoeling dat het meer de richting aangeeft. Wij vonden het ten principale een wat vreemde benadering, als afdelingen en ondercentrales zelf nadere invulling van hun regelgeving kunnen geven, en we gaan daarbij al opleggen waarmee ze dan daarbij rekening moeten houden. Dat kunnen ze dan zelf heel goed en dat was de bedoeling van ons amendement. Maar ik denk dat het advies ook verder wel in die richting wijst.

Voorzitter:

Betekent dat, dat U Uw motie intrekt?

Ja?! U trekt de motie in. Dank U zeer.

Wenst verder nog iemand het woord over beslis- punt 1? Zo niet, wenst iemand stemming? Zo niet, dan is beslis- punt 1 door de Algemene Vergadering aanvaard.

Beslis- punt 2. Daar is een aantal moties over ingediend. In de eerste plaats wederom van de kamercentrale Den Haag. Mijnheer De Haze Winkelman.

Hr. De Haze Winkelman:

De vraagstelling is duidelijk: we vonden het wat onsympathiek om echt op vele punten tot amendementen en moties over te gaan, vandaar dat we het in

deze vorm hebben willen gieten om op deze vergadering nog wat nadere toelichting te krijgen.

Voorzitter:

Goed. Wilt U ook even Uw naam zeggen?

Hr Postmus:

Postmus, afdeling Capelle a/d IJssel.

Mijnheer de voorzitter, we hebben toch naar aanleiding van de motie van de kamercentrale Leiden (? : is toch: Den Haag) een vraag, ook betrekking hebbend op onze eigen motie 7. Het beslispunt gaat over de bevoegdheden van het kamercentrale-bestuur en de afdeling Capelle a/d IJssel heeft behoefte aan een nadere toelichting op dat punt. Het kan namelijk zó geïnterpreteerd worden dat het alleen betrekking heeft op reglementen, dat kamercentrale-besturen coördinerend en goedkeurend optreden met betrekking tot de reglementen van afdelingen en ondercentrales op dat gebied, maar het kan ook veel breder uitgelegd worden en het antwoord daarop is mij uit het antwoord op de motie van Den Haag niet duidelijk. Het kan zó uitgelegd worden, dat kamercentrale-besturen een goedkeurende bevoegdheid hebben ten opzichte van alle besluiten van ledenvergaderingen van afdelingen, en daar hadden wij graag een toelichting op.

Voorzitter:

Nou, dank U wel, maar ik denk dat we de zaken even goed uit elkaar moeten houden. Ik denk dat het zo is dat motie 5 en daarna motie 6 heel duidelijk betrekking hebben op de inhoud van het beslispunt in aanvullende of niet-aanvullende zin - motie 6 is daar ook volstrekt duidelijk over - en dáárna, daarna komt de motie van de afdeling Capelle a/d IJssel, die zegt: *je moet heel beslispunt 2 schrappen.*

Nou, mijn volgorde zou zijn: eerst 5 en 6, en dan 7.

Hr. Postmus:

Ja, uiteraard, maar Den Haag vraagt naar het punt van goedkeuring met betrekking tot reglementen, dat lijkt Capelle als zodanig een juiste zaak, maar Capelle had problemen met een vérdere uitleg van het beslispunt.

Voorzitter:

Duidelijk, duidelijk. Ten aanzien van motie nr. 5 heeft het Hoofdbestuur gezegd, dat het zinvol is om de gedane suggestie t.z.t. als een uitwerking

van het begrip *goedkeuring* mee te nemen. De afdeling Hengelo, die zegt dat het niet gewenst is dat besturen van kamercentrales meer bevoegdheden tot toezicht en goedkeuring hebben. Zou de afdeling Hengelo daar en toelichting op willen geven?

Hr. ?:

Heel graag, mijnheer de voorzitter. Ik wil voorop stellen dat de afdeling Hengelo met haar kamercentrale de meest goede en zakelijke contacten onderhoudt..

Voorzitter:

Foei toch!...

Hr. ?:

..en dat de relatie zowel met de ondercentrale als met de kamercentrale van een goede zin is in VVD-verband. Dit voorop.

Tóch hebben wij geen enkele behoefte aan een toezicht of een goedkeuring van de kamercentrale. De werkwijze die wij op het ogenblik hebben, dat de afdelingen dus in de centralevergadering hun stemrecht hebben en daarmee het kamercentrale-gebeuren bepalen voldoet ons uitstekend en wij zien niet in, dat wij dus dingen gaan krijgen waar de kamercentrale toezicht gaat uitvoeren, of dat wij goedkeuring aan kamercentrales moeten vragen. Dat lijkt ons een stap op de weg terug.

Voorzitter:

Dank U wel. Wie zou het woord willen voeren over motie nummer 6 van de afdeling Hengelo? Niet meer bevoegdheden over toezicht of goedkeuring. Niemand? Mijnheer Van den Berg.

(De burgemeester van Maassluis neemt afscheid) Natuurlijk...Mijnheer de burgemeester, wij vonden het bijzonder prettig dat U vanmorgen in ons midden was.

Mijnheer Van den Berg.

Hr. Van den Berg:

Als wij inderdaad zullen komen tot van elkaar verschillende reglementen - althans die mogelijkheden creëren op basis van een aantal modellen - , dan zal het ongetwijfeld zó zijn, dat per kamercentrale er, als je het hele land dan als een totaliteit neemt, per kamercentrale toch wel verschillen zullen kunnen optreden. Wat is in deze eenvoudiger, meer voor de hand

liggend, dan dat het kamercentralebestuur dan ook in de gaten houdt wat er dus binnen die afdelingen en ondercentrales in het kader van regelgeving moet worden ondernomen. Dan wordt het bijzonder moeilijk om vanuit Den Haag alles te bekijken. Dat is nú zo, want nu hebben we allemaal uniforme reglementen, dus is het een toetsing even vanuit Den Haag: Klopt het allemaal? Ja? Afgelopen. Dat wordt tóch met een deregulering en de verdere decentralisatie in het geheel gewoon bijna onmogelijk en lijkt het Hoofdbestuur een goede zaak dat juist het kamercentralebestuur, dichtbij de afdelingen en ondercentrales staande, die taak overneemt. En dan kunnen we nog nadenken over precies in welke vorm dat zal moeten, maar het gaat hier om de principe-uitspraak, òf de afdelingen en de ondercentrales inderdaad bereid zijn dat dan te laten toetsen, op welke wijze dan ook, door dat kamercentralebestuur. Dat is de essentie van het verhaal.

Voorzitter: Mijnheer Schellekens.

Hr. Schellekens:

Voorzitter, nog een kleine opmerking ten aanzien van Hengelo. Het is net hoe je't uitlegt. Ik dacht dat wij in de partij voor een decentralisatie zijn en de bevoegdheden en de beslissingen dáár leggen, waar het kan. En als nu in een kamercentrale een kamercentralebestuur door afdelingen enz. gekozen wordt, dan moet het ook een bepaald vertrouwen hebben en moet er een wisselwerking zijn. Ik denk dat dat de essentie is en dat het niet op voorhand gaat om het onder curatele stellen en zo van: wij maken het in de kamercentrale wel uit, zó gaan we toch niet met elkaar om? En dat wou ik eigenlijk graag naar voren brengen. Dus we zeggen helemaal niet tegen Hengelo: *Jullie moeten meer macht nemen enz., jullie hebt het voor het zeggen..* dat is niet de lijn in de VVD, dacht ik.

Voorzitter:

Dank U wel. Nog anderen?

Ik zou er zelf nog één opmerking bij willen maken. Wij hebben in de VVD altijd de decentrale bestuursstructuur zeer hoog. Ik vind dus ook dat we dan voor onze eigen organisatie een dergelijke bestuursstructuur ten principale moeten invoeren. En net zoals het vaak zo is, dat er wel eens strubbelingen zijn tussen gemeenten en het provinciaal bestuur - ja, dat kan je denk ik toch wel rustig zeggen, er zijn voldoende mensen in de zaal die daar ook wel eens wat mee te maken hebben - net zo goed zullen er ook van die strubbelingen zijn tussen een afdeling en een kamercentralebestuur, maar ik vind dat

dat, 't spijt me wel mijnheer Scheffer, niet maatgevend mag zijn voor de principiële opzet van een bestuurlijke structuur, zéker niet in deze liberale partij.

Ik zou, dames en heren, nu eerst motie 6 in stemming willen nemen in die zin, dat ik zou willen vragen wie het eens is met deze motie. Dan moet ik weer even op m'n briefje kijken: oranje: vóór deze motie....(ja, is toch nog vrij aanzienlijk, zeg).. oranje: tégen.... Wilt U vooral Uw handen omhoog houden? Wit: vóór de motie..wit: tégen de motie... Blauw: vóór de motie..blauw: tégen de motie...

Er zijn 191 stemmen vóór de motie uitgebracht en 275 tégen. De motie is dus verworpen. In dit geval breng ik dus in stemming motie nr. 5 kamercentrale Den Haag. Wenst iemand stemming over deze motie? Nee? Dan is deze motie aangenomen.

Dan vervolgens de motie van de afdeling Capelle. Ik denk dat het misschien toch goed is, als de afdeling Capelle op dit moment nog even een toelichting geeft waarom zij zegt dat beslispunt 2 geschrapt moet worden.

Hr. Postmus:

Nou, om misverstanden te voorkomen, ook wij hebben uiteraard een uitstekende verhouding met het kamercentralebestuur - hoe kan het ook anders met zo'n goed bestuur - maar, even serieus, gezien de toelichting dat het voornamelijk betrekking heeft op regelgeving..... gezien de toelichting van het Hoofdbestuur dat het voornamelijk betrekking heeft op regelgeving en de stemming over de vorige motie, trekken wij deze motie in.

Voorzitter:

Wie van U wenst daar verder op in te gaan? Niemand? Nee? Dan zou ik aan]U willen vragen wie het met deze motie eens is, omdat die motie nogal vérestrekkend is. Jawel.. even heel duidelijk zijn: motie nr. 5 en 6 hadden betrekking op een aanvulling van punt 2. Vervolgens is nu het aldus gewijzigde, aldus aangevulde beslispunt 2 aan de orde en ik vind dat daar afzonderlijk heel duidelijk een standpunt over moet worden bepaald. Jawel, ik ben het met U eens, als ik sommigen zie zeggen: *Ja, nou, maar die motie van de afdeling Capelle wordt verworpen, ja, maar ik zou dit toch wel eventjes willen vaststellen.*

Is die ingetrokken? Oh, dat had ik niet begrepen. Neemt U mij niet kwalijk, mijn fout.

Dan hebben wij een motie op de beslispunten 3 en 4. De kamercentrale Den Haag zou graag een antwoord willen hebben. Mijnheer De Haze Winkelman.

Hr. De Haze Winkelman:

Ja, voorzitter, het is eigenlijk iedere keer, en ik vind ook dat dat in de discussie tot nu toe allemaal niet zo duidelijk wordt. Ik denk dat het voor een heleboel mensen in de zaal nou niet precies duidelijk is waar het allemaal om gaat, en onze motie op punt 8 slaat daar eigenlijk ook weer op: de punten 3 en 4, daarvan zien wij niet goed de toegevoegde waarde ten aanzien van 1. Bij 1 staat dat er een basisregeling moet zijn en dat daarnaast een zeer grote vrijheid aan afdelingen en centrales moet worden overgelaten om naar hun eigen situatie dat dan verder in te vullen. Dan gaat op punt 3 en 4 een aantal regels in werking treden, zoals hier staat, waarbij dan weer wordt gezegd dat men dat naar eigen inzicht kan doen en dan vragen wij ons af: wat is nu de toegevoegde waarde van punt 3 bijvoorbeeld in relatie tot wat bij 1 staat en wat we dus al besloten hebben? De toelichting van het Hoofdbestuur is op dat punt niet duidelijk, die herhaalt dat in wezen. En onze vraag is dus om dat nu eens duidelijk uit te leggen, wat hier bedoeld wordt.

Voorzitter:

Mijnheer Van den Berg.

Hr. Van den Berg:

Voorzitter, het gaat daarbij - inderdaad heeft de heer De Haze Winkelman gelijk, als hij dat zegt - maar daarom staan ze ook, nietwaar, mooi bij elkaar gegroepeerd, dat bij punt 3 je het niet kunt losmaken van datgene wat er bij 1 is neergezet, en ook niet wat er bij 2 is neergezet. Het is in wezen één verhaal. Maar..... (einde kant 1 van band 1)

Maar het gaat bij punt 3 in het bijzonder om de functie en structuur binnen de kamercentrales zélf. En nu geef ik direct toe dat het beeld van stedelijke kamercentrales een heel ander is dan van de provinciale kamercentrales, en het oog is meer gericht op die taak en functie en structuur van die provinciale kamercentrales dan van die stedelijke. En het komt het Hoofdbestuur voor dat het zinvol is dat er een grote mate van vrijheid zal zijn hoe een kamercentrale zal functioneren en wat voor een organen in dat verband zal creëren om dat functioneren naar de eigen behoefte op een adequate wijze te doen plaatsvinden. En dat is de essentie, zoals die is neergelegd in punt 3. Dat is nog wat anders, nog net één graad anders, dan datgene wat er bij 1 staat en wat dan een bijzonderheid heeft over die regelgeving.

Hr. De Haze Winkelman:

Maar de wijze van organisatie vloeit toch voort uit de regelgeving?

Hr. Van den Berg:

Ja, maar kijk, je kunt een regelgeving hebben waarbij je precies vastlegt alle mogelijkheden; je kunt ook een aantal zaken juist niet gaan vastleggen, ook dat is een vorm van regelgeving, alleen totaal versluierd en waarbij je zegt: *Jullie hebben de mogelijkheid om..*, en dan kan het verhaal komen. Kijk, het gaat om het neerleggen van bepaalde basisgedachten. Die basisgedachten, die zul je vast moeten leggen in regels. Dat zijn onze grondregels. Maar het moet toch niet zo zijn - mag ik nou eens een voorbeeld geven - dat omdat wij nu tot in details allerlei zaken gaan regelen, de kamercentrale Drente gehouden is precies hetzelfde te doen als de kamercentrale Leiden moet doen en omgekeerd. Waarom zou dat nou moeten? Drente zit wellicht - en wil wellicht ook wat anders in elkaar zitten - dan de kamercentrale Leiden en Leiden wil óók iets anders dan Drente. Nou, geef daarin een behoorlijke mate van vrijheid om dat te organiseren. Dát is de essentie, zoals die in 3 is neergelegd.

Hr. De Haze Winkelman:

Voorzitter, ik ben dat uiteraard heel graag met U eens, maar ik lees dan dat we in punt 1 net hebben besloten al naar gelang de omvang van het ledenbestand en de regionale situatie, dat men zelf kan opereren. Dus het is mij nog niet geheel duidelijk, wat nou het afwijkende punt 3 is ten aanzien van wat we bij punt 1 hebben besloten. Uiteraard, zoals U het nu uitlegt, hebben we daar helemaal geen moeite mee, maar zouden we geneigd zijn te zeggen in

Den Haag van: *Nou, is dat nu wel nodig dat punt 3, want het sluit zozeer aan bij punt 1. Maar het doet ook geen kwaad, dus we kunnen doorgaan met de discussie.*

Hr. Meyeraan (??):

Mag ik toch even een opmerking maken, voorzitter, ik leer graag wat en ik heb vroeger geleerd bij het stakingsrecht dat je daar iemand niet hinderlijk mocht volgen. Toen is er iemand geweest die heeft verzonnen om vóór een ander te gaan lopen om hem uit te jouwen, en toen heeft de rechter besloten dat: vóórgaan was een vorm van volgen. Ik heb nu geleerd dat: niet regelen is een vorm van regelgeving. Dat lijkt mij ook volkomen juist: bij regelgeving regel je iets en alles wat je niet regelt staat er niet in.

Maar ik sluit me helemaal aan bij wat de heer De Haze Winkelman al gezegd heeft, dat men in Den Haag het niet begrijpt - en ik denk hier in deze zaal óók niet - bij 1 wordt het overgelaten aan afdelingen en centrales, en bij 3 gaat het over wat een kamercentrale zou willen doen en bij 4 ook over zoiets. Even bij 3 blijvende, ik dacht toch dat hoe je het ook uitlegt, en wat nu wel of niet regelgeving en voorgaan en volgen is, dat een kamercentrale nog altijd onder het begrip *centrales* valt en als je dus zo min mogelijk wil besluiten wat niet nodig is, dan zou ik in tegenstelling tot de voorzitter van mijn kamercentrale, toch willen suggereren dat U beter kunt zeggen: 3 is overbodig en 4 waarschijnlijk ook, en laten we dat dan intrekken, want laten we niet twee keer hetzelfde besluit nemen zonder dat er enige zin voor is.

Voorzitter:

Mijnheer Van den Berg

Hr. Van den Berg:

Ja, ik denk dat de verwarring eigenlijk hierdoor gekomen is, dat men 1, 2, 3 en 4 als absoluut afzonderlijke punten is gaan bekijken, terwijl het gewoon in wezen één verhaal is. Ik denk dat daarmee eigenlijk wordt aangegeven, waarom men wellicht meent dat punt 3 een herhaling is van punt 1. Maar het is een onderdeel van het totale verhaaltje over, zeg maar, deregulering, decentralisatie enz.

Voorzitter:

Mijnheer Kingma.

Hr. Kingma:

Mijnheer de voorzitter, ik moet U eerlijk zeggen dat het mij langzamerhand niet erg duidelijk meer is. We hebben een motie gehad - of een voorstel gehad, motie verworpen - waarbij aan de besturen van de kamercentrales bevoegdheden, meer bevoegdheden worden gegeven. We hebben een motie zien intrekken waarin staat: *het hoogste orgaan binnen een kamercentrale wordt gevormd door de centralevergadering*, en dat zou dus een ontkrachten zijn van het geven van meer bevoegdheden aan de besturen, en we hebben nu een beslispunt, waar gezegd wordt: *aan de centralevergadering moet worden overgelaten hoe de centrales functioneren, dus ook de besturen*.

Wat mij opvalt in deze 4 beslispunten is, dat er onderscheid gemaakt wordt tussen kamercentrales, centralevergadering en kamercentralebesturen. Nu heb ik een beetje het gevoel, als we reglementair bevoegdheden gaan geven aan de kamercentralebesturen, en die kamercentralebesturen zijn wat dat betreft daarmee geen verantwoording meer schuldig aan hun centralevergaderingen, dan zouden die centrale besturen dus eigenlijk in deze vergadering verantwoording moeten afleggen en dat lijkt mij een hele rare zaak.

Ik heb het gevoel dat, als U spreekt over *kamercentrales*, U duidelijk onderscheid moet maken, of U spreekt over de *centralevergadering* of over het *entralebestuur*. Dat er meer regeling aan de centrales wordt overgelaten, daar ben ik ontzettend voor: minder uit Den Haag en meer van: laat de centrales het zelf maar doen. Maar hoe U dan binnen die centrales die zaak oplost, daar zult U toch wel over moeten nadenken voordat U bepaalde uitspraken doet, want U zegt enerzijds: de centralebesturen, en anderzijds zegt U: de centralevergaderingen.

Ik zou ervoor willen pleiten - en ik weet werkelijk niet hoe ik dat in een stemgedrag ten opzichte van een van deze moties moet uitdrukken - ik zou ervoor willen pleiten, als U het overlaat aan de centrales, laat het dan over aan de centralevergaderingen en laat de centralevergaderingen met hun besturen onderling weer bepalen, hoe ze functioneren.

Hr. Van den Berg:

Ik denk dat hierdoor de verwarring misschien wordt veroorzaakt: het eerste punt gaat zeer nadrukkelijk over de regelgeving en het derde punt gaat over de organisatie op zich, en als men daarmee kan leven, dat bij punt 1 begrepen is de wijze van organiseren, dan denk ik dat er al veel gewonnen is. Ik kijk dan even naar de voorzitter en, nou ja, mijn advies zou zijn om dan punt 3 maar te laten vervallen, als men althans onder die regelgeving ook die vrijheid in dat organiseren terug ziet komen.

Voorzitter:

Mijnheer Kingma.

Hr. Kingma:

Als U punt 3 laat vallen, dan blijkt daaruit dat U het niet met mij eens bent. Punt 3 geeft juist de bevoegdheden aan de centralevergaderingen. Punt 2, waarover we dan, ja, met enig misverstand geloof ik, gezegd hebben: het is akkoord, geeft de bevoegdheden aan de besturen. Ik pleit er nu juist voor om de bevoegdheden te geven aan de kamercentrales en laat de centralevergadering met het bestuur onderling uitmaken hoe ze dat regelen.

Voorzitter:

Mijnheer Haafkens.

Hr. Haafkens:

Mijnheer de Voorzitter, Haafkens, kamercentrale Leiden. Ik zou het zelf bijzonder betreuren wanneer we beslispunt 3 zouden samenvatten bij 1. Ik begrijp best dat een afdeling als Den Haag, die niet met vele afdelingen te doen heeft en altijd een afdelingsvergadering houdt en daar alles beslist.. ik stel er toch prijs op dat dus even goed wordt onderstreept, omdat het ook een discussiepunt in de centralevergadering van Leiden is geweest, dat je in die centralevergadering uiteindelijk alle besluiten neemt. Net zo goed, in de algemene ledenvergadering worden waar het de hele partij betreft, de besluiten definitief genomen, zo ook in de centralevergadering. Zou het een beetje dubbelop zijn, 3, denk ik: laten we dat nou gewoon aannemen. Dat onderstreept nog eens een keer dat er niets geregeld wordt door een aantal heren die in het kamercentralebestuur zitten, nee, de centralevergadering beslist en daarom denk ik dat ik met dat dubbelop best leven kan.

Voorzitter:

Dank U wel, mijnheer Haafkens. Mijnheer Bakker.

Hr. Bakker:

Voorzitter, er zit nog één element in wat hier niet bij naar voren is gekomen. Als je een kamercentralebestuur een bepaalde bevoegdheid voor controle zou willen meegeven, dan heb je een toetsingskader daarvoor nodig. En ik vind juist dat in dit beslispunt 3 de basis wordt gelegd voor dat toetsingskader, te besluiten door een centralevergadering. En dáár gaat het

verhaal om, daarom vind ik het een uitermate zinvolle toevoeging van dit beslispunt 3 en zou ik hem zeker niet als *overbodig* willen betitelen.

Voorzitter: Dank U wel.

Ik zou nog even in de richting van de heer Kingma willen zeggen, dat in elk geval mijn opinie - en ik neem ook aan in Uw opinie - kamercentralebesturen een verantwoordingsplicht hebben in de richting van de centralevergadering en dat, voorzover dat dus beslispunt 2 betreft, in voorkomende gevallen altijd in een centralevergadering nader besproken zou dienen te worden en ik denk dat in de reglementen daar heel duidelijk op gewezen moet worden.

Goed, dames en heren, we hebben dus nog steeds beslispunt 3. Ik begrijp feitelijk een beetje uit de vergadering dat de tendens is om beslispunt 3 te handhaven en ik leg dat dus in de ge-ijkte vorm aan U voor. Wenst iemand stemming over beslispunt 3? Zo niet, dan is beslispunt 3 aangenomen.

Dan beslispunt 4. Wederom de heer De Haze Winkelman.

Hr. De Haze Winkelman:

Ja voorzitter, dat gaat over de bepalingen, de wijze van vergaderen betreffend. En ik denk dat, zoals dat hier zou kunnen gaan lopen, we een overvloed aan bepalingen in tal van reglementen zouden kunnen gaan krijgen, en zelfs wordt er gesproken over een afzonderlijk reglement van orde. Het probleem bij dit soort zaken is dat je op een gegeven moment als leden door de bomen het bos niet meer kan zien. De regelgeving wordt dikker en je kan het nog zo goed willen regelen, en dan kan het nog zo duidelijk misschien zijn, als je er mee om weet te gaan, maar je schiet je doel voorbij. En vandaar dat wij ons in Den Haag zeer hebben afgevraagd, of dit zo moet. Het is een aanzet, zoals U dit hier voorstelt, en de uitwerkingen zullen we uiteraard nog moeten zien als het wordt aangenomen, maar we hebben in ieder geval een waarschuwend geluid willen laten horen, dat het in onze ogen wel eens een keer anders zou kunnen uitpakken, namelijk dat je tot een regelgeving komt met een reglement van orde, waarmee de leden helemaal geen raad meer weten en dan is het te laat. Dus vandaar dat wij zouden zeggen: binnen het kader van de herziening van regelgeving is het zeker mogelijk om knelpunten op te lossen, maar om dit punt integraal te herzien, dat gaat ons te ver.

Voorzitter: Dank U wel. Mijnheer Van den Berg.

Hr. Van den Berg:

Ik denk dat de verbinding ook moet worden gelegd met datgene wat er staat onder punt 4 inzake dus de regelgeving. Maar dan begin je daar dus nu op dit moment de discussie over. Inderdaad kunnen veel leden het niet meer zien en dat komt dat, als men zich met bepaalde zaken bezighoudt, men een x aantal reglementen moet opslaan om allemaal maar te vinden waar het om gaat. En het Hoofdbestuur heeft, bij bezoeken in de kamercentrales, met de contacten met de afdelingen, gewoon ervaren dat er een enorme behoefte aan is om juist voor een afdeling alle zaken in één keer feitelijk geregeld te krijgen: Wat wil een afdeling. Dan hoeven ze maar één document op te slaan en dan ben je daarmee klaar. En dat is wat nu hier ook naar voren komt: er zijn zaken die niet geregeld zijn. Nou kun je erover twisten, of dat bij alles moet, maar één ding is zeker: in het algemeen gesproken kennen wij in onze partij nauwelijks elementen van een reglement van orde. En het lijkt het Hoofdbestuur zinvol daar tóch op te wijzen. Bijvoorbeeld er is geen reglement van orde, hoe een algemene vergadering dient te verlopen; het bestaat niet.

(Opmerking van iemand uit de zaal):

Dat is ook een misser!

Hr. Van den Berg:

Dat is de vraag.. inderdaad, nou, de één zal zeggen: ik heb het ook nooit gemist, we hebben het ook nooit nodig gehad, en de ander zal zeggen: het is de hoogste tijd om wél eens wat op schrift te stellen.

Hr. De Haze Winkelman:

Voorzitter, nog even. Dat is toch wel de essentie, die we nu raken. Je moet toch regelgeving gaan invoeren als er knelpunten zijn, als je zegt: we moeten er iets aan doen, want zo kan het niet langer. Regelgeving, waarvan je zegt: we hebben het nooit gemist, die moeten we toch niet hebben in een partij als de VVD, die deregulering hoog in het vaandel heeft.

Voorzitter:

Ik zou, dames en heren, toch een ander voorbeeld willen geven.

De voorzitter van Uw Algemene Vergadering heeft namelijk een ongelooflijk prerogatief. Hij bepaalt namelijk hoe de stemming verloopt. En soms doet hij het zó, en soms doet hij het zò. Het is nergens beschreven.

Nou, daar loopt nu in het algemeen geen bloed uit in de zin van dat we daarover gaan kissebissen, maar ik heb ook wel eens periodes meegemaakt dat

er heel uitvoerig gediscussieerd werd over de volgorde van stemmingen, bijvoorbeeld met verschillende moties. En ik denk dus dat je daar toch op z'n minst over na moet denken - datzelfde geldt ook voor kamercentralevergaderingen en afdelingsvergaderingen, denk ik - dat je er toch op z'n minst over na moet denken of je daar toch niet met een minimum aantal richtlijnen zou moeten werken over de wijze waarop deze partij in algemene zin met het bepalen van zijn standpunten om gaat.

Mijnheer Van der Veen.

Hr. Van der Veen:

Voorzitter, het advies van het hoofdbestuur op deze motie geeft mij de indruk dat het hier meer gaat om het hergroeperen van bestaande regels in de reglementen, zonder dat aan wezenlijke inhoud van die regels getornd gaat worden. Hier en daar kan wellicht, zoals de heer Van den Berg al uitlegde, een reglement van orde voor bepaalde vergaderingen worden toegevoegd, maar aan de wezenlijke inhoud zoals hier in deze regels bedoeld wordt, verandert niets. Als U die indruk bevestigt, mijnheer de voorzitter, dan heeft de afdeling Rijswijk aan deze motie geen behoefte.

Voorzitter: Mijnheer Van den Berg.

Hr. Van den Berg:

Het is correct, dus ik denk dat daarmee

Hr. De Haze Winkelman:

Maar het reglement van orde dan, voorzitter.

Hr. Van den Berg:

Ja, maar daar heeft U dan ook een uitzondering voor gemaakt, dat is dan zo'n knelpunt, waar je iets mee moet gaan doen.

Voorzitter:

Mijnheer Scheffer.

Hr. Scheffer:

Voorzitter, Uw voorbeeld van reglement van orde van moties lijkt me toch niet de meest gelukkigste, want die hangt nu maar net precies af van hoe de situatie in die speciale vergadering is, en of je daarop kunt vooruitlopen, dat lijkt mij toch wel erg ter discussie te staan. Je hebt nu eenmaal een

bepaalde massa moties, daar hoort een logische volgorde in. Daar kun je over twisten, en ik geloof dat het dan per vergadering vastgesteld moet worden, in welke volgorde of welke wijziging over de voorgestelde volgorde je handelt. Of je dat van te voren in een reglement van orde vast kan leggen, dat lijkt mij hoogst discutabel.

Voorzitter: Mevr. Van Scherpenberg.

Mevr. Van Scherpenberg:

Mijnheer de voorzitter, een reglement van orde is toch nooit iets tegen de statuten en het huishoudelijk reglement? Het is toch alleen een verduidelijking van een gang van zaken waar iedereen zich aan kan houden, wat we in wezen dan ook altijd doen. Maar een reglement van orde geeft duidelijkheid en als men dan zegt: het wordt niet gemist, dan ben ik het daar niet mee eens. Er zijn vele, vele afdelingen die het wel degelijk missen.

Voorzitter:

Dank U wel. Wie van U wenst hier verder nog het woord? Niemand? Mijnheer Schellekens.

Hr. Schellekens:

Nog één kleine opmerking: al was het maar dat per vergadering wordt vastgesteld dat men met elkaar afspreekt dat er een reglement van orde is, dan is daarmee al het probleem opgelost.

Voorzitter:

Ja, ja.. dat is heel goed.. heel goed.

Ik wou nu tot stemming overgaan. Motie van de kamercentrale Den Haag op beslispunt 4. Wie is vóór deze motie? Oranje: vóór, oranje: tégen. Wit: vóór, wit: tégen. Blauw: vóór, blauw: tégen. De motie is verworpen.

Dan, dames en heren, kunnen wij overgaan naar agendapunt 4: *Voorstellen inzake de regelgeving in de partij in het bijzonder ten aanzien van statuten en huishoudelijk reglement.*

Er is een drietal beslispunten aan U voorgelegd. Er is een motie, een algemene motie, van de afdeling Sneek. Wenst afdeling Sneek daar nog een toelichting op te geven? Ja? Mevr. Brouwer.

Mevr. Brouwer, gaat Uw gang

Mevr. Brouwer:

Mijnheer de voorzitter, een hele kleine toelichting: ik vind namelijk dat Sneek het al zo duidelijk gezegd heeft in de toelichting.

Uw advies was negatief, omdat het zolang ging duren. Ik zou zeggen. omdat er al zolang op gestudeerd is, heeft de wijziging van het reglement recht op uiterste zorgvuldigheid. Want bij de eerste toepassing - dat zult U toch toegeven - zijn er in de praktijk afwijkingen voorgekomen en dat mag niet weer! De REC heeft meningen geformuleerd, maar daar is niet écht geëvalueerd en dat zou nu kunnen. Over dat tijdsbestek, ja, dacht U dat in 1990-1991 de Algemene Vergadering héus zonder slag of stoot principe-uitspraken uit 1987-1988 overneemt? Ik dacht van niet. Dus, zo vlug zal het toch niet gaan, immers die uitspraken tóen waren niet volledig en niet voor één uitleg vatbaar, dus er wordt tóch over gepraat, dus tijd gaat het tóch kosten.

Voorzitter:

Dank U wel. Mijnheer Van den Berg., de voorzitter van de REC.

Hr. Van den Berg:

Kijk, ik denk namelijk dat het advies, zoals het daar is gegeven van de zijde van het Hoofdbestuur, ja, dat is een kwestie van hoe je tegen de hele situatie vanaf nu tot over ongeveer 3 jaar aankijkt. Er is gestudeerd en er wordt dan wel gezegd: Nou, die commissie die heeft niet geëvalueerd, nou, daar kun je dus ook buitengewone interessante discussies met elkaar over opzetten en ongetwijfeld zal deze zeggen, dat het wél zo is, en gene dat het niet zo is, maar we zijn dus bezig met opnieuw - als we uitvoeren wat de afdeling Sneek wenst - opnieuw een commissie in te stellen en ja, het Hoofdbestuur heeft dan toch de neiging om te denken: als we nu weer een commissie instellen, weer fijn bezig zijn, zijn we midden jaren negentig net zo ver als we dat ongeveer midden jaren tachtig waren. Zijn we niet dan een beetje teveel bezig? Dán zou je inderdaad kunnen kijken naar de heer De Haze Winkelman en zeggen: was het nou eigenlijk allemaal wel nodig? Dán zou de heer De Haze Winkelman op termijn in het midden van de jaren negentig gelijk krijgen en ik gun hem natuurlijk heel graag dat gelijk, dat is persoonlijk prima, maar ik denk dat dat onverstandig is van de partij.

We bestuderen van alles en iedereen, en het is leuk natuurlijk om met van alles bezig te zijn, maar ik denk dat de partij met ándere dingen bezig moet zijn en dat we niet leven voor de reglementen, maar dat we leven om iets anders.

Voorzitter:

Dank U wel. Mevr. Brouwer nog een keer?.. Hier een antwoord op?!

Mevr. Brouwer:

Natuurlijk moeten we niet leven voor de reglementen, maar de reglementen moeten voor óns leven. Er zijn nu mensen aanwezig die dit kunnen doen, dit dit willen doen, denk ik, wat ik gehoord heb zo, en ik zou het erg onverstandig vinden om deze kans niet aan te grijpen om nú alles op de voet te volgen.

Voorzitter:

Dank U wel. Ik zou nog een enkele opmerking willen maken. Naar aanleiding van de vorige gang van zaken bij de verkiezingen 1986 heeft de REC - Commissie Evaluatie voor de Reglementen op de kandidaatsstelling - een uitvoerig advies uitgebracht. Dat advies is besproken in de Partijraad naar aanleiding van de voorstellen die het Hoofdbestuur op basis van het advies heeft gedaan. De Partijraad heeft daar heel duidelijke uitspraken over gedaan. Ik denk dat we dat vooral niet moeten vergeten.

Het is helaas onmogelijk geweest - gezien toch de gecompliceerdheid van het probleem - om op basis van die uitspraken van de Partijraad voorstellen aan de Algemene Vergadering voor te leggen op een zódanig tijdstip dat ook nú bij deze kandidaatstellingsprocedure er rekening mee kan worden gehouden. Het is natuurlijk zo, dat wel degelijk die ervaringen die bij de vorige keer zijn opgekomen, moeten worden meegenomen, dat de conclusies van de REC belangrijk zijn, dat de conclusies van de Partijraad belangrijk zijn én.., denk ik, dat wanneer je nu gaat beginnen als Hoofdbestuur met het opstellen van nieuwe reglementen, je wel degelijk - ik zou haast zeggen met een schuin oog - moet kijken naar de gang van zaken nú, om te kijken of daar eventueel aanleiding in kan worden gevonden om ten opzichte van de uitspraken van REC én Partijraad nog hier en daar met marginale wijzigingen te komen.

Ik denk dat deze procedure, die we tot nu toe gevolgd hebben, mét het feit dat het Hoofdbestuur toch ook nog naar de huidige procedure, de oude procedure, kan kijken voor een tweede maal, voldoende waarborgen biedt om tijdig voor de volgende Tweede Kamerverkiezingen met een nieuw reglement op de kandidaatstelling te komen zonder dat instelling van wéér een nieuwe commissie hier noodzakelijk is. Want die commissie zal dus moeten volgen, die commissie zal erover moeten discussiëren, zal met een advies moeten komen, dat advies moet naar het Hoofdbestuur; vervolgens gaat het Hoofdbe-

stuur op basis daarvan bepaalde voorstellen formuleren, dat gaat zeker in de nieuwe structuur toch eerst naar de Partijraad om daar een advies voor de Algemene Vergadering voor te bereiden en voordat je het weet - ik ben dat met de heer Van den Berg eens - zit je midden in de jaren negentig voordat je tot uitspraken kunt komen.

Ik denk dus dat ik de Algemene Vergadering namens het Hoofdbestuur echt duidelijk op het hart moet drukken dat het aannemen van de motie van de afdeling Sneek alleen maar tot een grote vertraging leidt.

Wenst één van U nog het woord?

De heer Luchteveld.

Hr. Luchteveld:

Ja, voorzitter, ik meende bij U te beluisteren dat U suggereerde dat het rapport van de REC alleen in de Partijraad is besproken, maar het is ook wel degelijk besproken in de Algemene Vergadering in Ede, meen ik, alleen de uitwerking is niet meer tot stand gekomen...

Voorzitter:

Ja, da's juist, da's juist, ja. Sorry als ik dat een ogenblik vergat. Want feitelijk is dat al een bewijs hoe ingewikkeld de procedure op dit moment is. Ja? Da's heel duidelijk.

Goed, ik zou deze motie in stemming willen brengen. Wie is vóór deze motie? Oranje: vóór, oranje: tégen. Wit: vóór, wit: tégen. Blauw: vóór, blauw: tégen. De motie is verworpen.

Dan krijgen we een aantal moties op de verschillende beslispunten.

In de eerste plaats een motie op beslispunt 1 door de afdeling Den Haag.

Mijnheer De Haze Winkelman. Ja, U hebt daar verder geen problemen mee, met de manier waarop het advies is ge.....

Hr. De Haze Winkelman:

Nou, nee voorzitter, U hebt het overgenomen, daar heb ik geen bezwaar tegen.

Voorzitter:

Motie op beslispunt 2, wederom van de afdeling Den Haag.

Hr. De Haze Winkelman:

Voorzitter, het lijkt me verstandig, gezien het verloop en de lijn van de

beslissingen van de vergadering tot nu toe om de moties 12 en 13 van Den Haag in te trekken.

Voorzitter:

Dank U wel.

Dan een motie op beslispunt 3... motie 13 trekt U ook in?

Dank U wel. Dat is geweldig.

Dames en heren, wij hebben nu dus de ochttenvergadering afgerond. Wij zullen U nu dus in mei nog een keer lastig moeten vallen met een discussie over wat nadere beslispunten en, zoals gezegd, dan hoort U voorlopig ten aanzien van reglementering en regelgeving niks meer van ons.

Het is nu kwart voor twaalf. Er is aangekondigd dat de middagzitting om half twee begint. Gezien de inhoud van de middagzitting zou ik daaraan vast willen houden en dan kan ik U alleen maar toewensen een geruime tijd van bijzonder prettige wandelgangen.

Mijnheer Van den Berg wil nog iets zeggen.

Hr. Van den Berg:

Ja, nog even voor alle veiligheid: dus degenen die op dit moment - als ik het zo mag omschrijven - een teveél aan stemmen namens teveél afdelingen zullen uitbrengen, die moeten zich nu dus spoeden naar de balie om het een en ander te regelen.....

(Einde band 1, kant 2 [ochtendzitting])

Voorzitter:

Dames en heren, ik heet U hartelijk welkom op deze middagvergadering, degenen die hier vanmorgen reeds waren voor de tweede maal, degenen die inmiddels zijn toegetreden voor de eerste maal. Doet er niet toe, U bent allemaal van harte welkom.

Dit tweede gedeelte van onze vergadering zal gewijd zijn aan Europa, meer in het bijzonder aan het vaststellen van de kandidatenlijst voor de Europese verkiezingen. Ik zou daarbij een enkele opmerking willen maken.

Het vaststellen van deze kandidatenlijst is feitelijk de tweede stap op weg naar een groot aantal maanden later. Eerst hebben wij een Europees verkiezingsprogramma vastgesteld. Ik wil er heel duidelijk op wijzen dat het een programma is van de ELDR, dat het een programma is, in gemeenschappelijk overleg door alle liberale partijen in de Europese Gemeenschap vastgesteld. En de tweede stap is dan nu het vaststellen van de kandidatenlijst. Maar er komt nog veel meer. Want in feite, dames en heren, zeg ik tot U, in feite gaan wij via Europese verkiezingen en gemeenteraadsverkiezingen volgend jaar maart naar de Tweede Kamerverkiezingen volgend jaar mei. In feite, dames en heren, zitten wij in de situatie dat wij, ik zou haast zeggen constant campagne moeten voeren. Constant campagne moeten voeren om onze liberale ideeën en onze liberale gedachten naar voren te brengen.

Een volgende stap in dat hele proces is volgende week het verschijnen van het concept-verkiezingsprogramma. Daar is, dames en heren, in de pers al het nodige over te doen geweest. Er is wat uitgelekt. Ik moet U wel zeggen dat ik het feit dat vanuit een hele kleine kring mensen die beschikten over dat concept, een eerste concept, dat vanuit die kleine kring is iets uitgelekt, dat mij dat bijzonder bezwaart. Ik vind dat zoeits niet hoort te gebeuren. Ik moet er onmiddellijk bij zeggen dat ik dan mijn bewondering uitspreek voor de journalisten die hun job zodanig weten te doen dat ze inderdaad kans zien om de hand te leggen op een exemplaar. Want, dames en heren, het is hun taak om dat te doen, het is hún taak om de Nederlandse bevolking van nieuws te voorzien en dan liefst nog - en dat is dan hun beroepseer - op een zodanig tijdstip dat anderen nog niet daarover kunnen beschikken. Dus geven wij het aan de pers, noch aan de schrijvende, noch aan de sprekende pers, wél dus toch mijn grote treurnis dat dit uit een hele kleine kring heeft kunnen uitlekken. Maar ik zou wél tegen U allen, en ook tegen de pers - sprekend en schrijvend - willen zeggen, dat U toch nog even moet wachten.

Want, dames en heren, het exemplaar waarover men beschikt is niet de definitieve tekst. Nee, dat is niet de definitieve tekst. En ik denk dat ik U toch echt in spanning moet houden en moet zeggen, dat de definitieve tekst toch echt nog wel wat anders is dan datgene wat nu gepubliceerd is. Het blijft dus heel spannend en ik denk dat U dan beloond zult worden wanneer volgende week donderdag het exemplaar - hopelijk als er geen stakingsperikelen zijn - bij U allemaal in de bus zal vallen op dezelfde dag dat de heer Toxopeus zijn pers-presentatie houdt. Een exemplaar met alle juiste cijfers en zonder verkeerde geruchten.

Dames en heren, de Europese verkiezingen. Wij gaan aanstonds over tot het aanwijzen van een lijsttrekker en ik wil toch van deze gelegenheid gebruik maken om de heer Nord even alvast een klein beetje in het zonnetje te zetten. De heer Nord, de leider van de Nederlandse liberale mini-fractie in het Europees Parlement - en hij zal dat zijn tot ergens eind juni, als de wisseling in het Europees Parlement plaatsvindt - ik wou toch, vooruitlopend op datgene wat ongetwijfeld eind mei op onze jaarlijkse Algemene Vergadering tot hem gezegd gaat worden, alvast op deze plaats weer eens heel duidelijk naar voren brengen dat wij aan de heer Nord bijzonder veel verschuldigd zijn. Hij heeft op een voortreffelijke en uitnemende wijze niet alleen leiding gegeven aan die Europese mini-fractie, maar hij heeft ook heel duidelijk ervoor gezorgd dat het aanzien van de Nederlandse liberalen - uiteraard tesamen met zijn collega's, maar hij was tenslotte toch de leider van die mini-fractie - in het Europees Parlement dát niveau heeft bereikt wat het verdiende, en dat is namelijk een hoog niveau. En daarvoor, dames en heren, alvast bij voorbaat onze hartelijke dank.

(Applaus)

En dan tenslotte, dames en heren, ik zal Uw ongeduld niet langer op de proef stellen, want de heer Voorhoeve en aanstonds de lijsttrekker zullen U willen toespreken, nog één ding.

Ik heb U geprobeerd duidelijk te maken dat wij nog ontzettend veel moeten doen, dat ons veel te wachten staat. Het is natuurlijk essentieel daarvoor dat er een goede sfeer in de partij heerst. En natuurlijk is het zo, dat niet iedereen in de partij het altijd met het politieke gebeuren eens is. Maar laten wij wel beseffen, dames en heren, dat wij allemaal liberalen zijn, allemaal lid van de VVD, en dat we allemaal voor diezelfde liberale beginselen staan. Dat wij het op onderdelen echt wel eens niet eens behoeven te zijn met wat dan heet "Politiek Den Haag", of wat heet "een politieke

opstelling van een gemeenteraadsfractie" of zelfs ook in de Staten. Maar wij zijn en blijven liberalen en wij willen die liberale beginselen uitdragen. Daar zal nog heel veel energie voor nodig zijn, daar zal nog enorm veel inspanning voor nodig zijn, maar ik twijfel er niet aan dat het ons inderdaad zal lukken om dat allemaal op te brengen. En ik wil U daarvan een heel praktisch voorbeeld geven.

Het is nog niet zolang geleden dat ik een spreekbeurt hield in een afdeling, of op lokaal niveau (totaal ledenbestand ergens in de buurt van 400); het was op een gure, regenachtige vrijdagavond. En let wel, 400 leden zo ongeveer. Ongeveer 100 waren op die spreekbeurt. Geweldig, geweldig, maar... nou komt het. Men heeft ook daarnaast ook zo ontzettend veel over voor die partij: er waren 100 mensen en men is daar in die betreffende regio gewend om dan bij zo'n spreekbeurt een loterij te organiseren. En ook op die avond is dat gebeurd. En die 100 mensen, dames en heren, hebben met z'n honderden f 600,- opgebracht. Een fantastisch resultaat. Dat betekent dat men niet alleen bereid is te komen en z'n vrije tijd in te leveren, het betekent ook dat men bereid is daadwerkelijk ook in financiële sfeer de partij te steunen. En dat verschijnsel, dames en heren, geeft mij alle hoop en alle overtuiging om zeker te weten dat wij uitstekende verkiezingsresultaten in de eerstkomende jaren zullen behalen.

Het woord is aan de heer Voorhoeve.

Hr. Voorhoeve:

Dames en heren, partijgenoten.

De Europese eenwording is van heel groot belang. Voor ons land, voor West-Europa en voor de wereld. Europese eenwording helpt de lidstaten om zich te moderniseren, en dan vooral in liberale richting. Het afbreken van nationale barrières tussen staten en het scheppen van één grote, vrije ruimte is een ideaal van zowel het klassieke als het moderne liberalisme. Vorige week had ik een discussie met een vooraanstand CDA-lid die het gehoor probeerde duidelijk te maken dat de Christen-democratie de oudste beweging voor Europese eenheid was. Ik gaf hem natuurlijk meteen helemaal gelijk, verwijzend naar het heilige Roomse Rijk. Maar dat is niet de eenheid van Europa waar de VVD naar toe wil. U weet, zoals een historicus een keer heel wetenschappelijk opmerkte, dat het heilige Roomse Rijk drie hoofdkenmerken had: ten eerste het was niet heilig, ten tweede het was niet Rooms en ten derde het was eigenlijk helemaal geen Rijk.

Liberalen willen een ander Europa, een vrij Europa, waar alle burgers zelfstandig en verantwoordelijk hun eigen leven naar beste weten inrichten, hun eigen culturele zijns-wijze kunnen uiten. Een Europa waar de bedrijvigheid bloeit en waar natuur en milieu door samenwerking over de grenzen heen worden hersteld. Een Europa dat door het Navo-bondgenootschap met Noord-Amerika blijft verbonden. Een Europa dat respect voor mensenrechten bevordert en alle kansen benut om met Oost-Europa tot tweezijdige ontspanning en wapenbeheersing te komen. Europese eenwording betekent grotere vrijheid voor de burgers om te wonen en te werken, waar zij wensen, meer ruimte voor het bedrijfsleven en een rijker aanbod van cultuur via vrije media. Europese eenwording biedt ook de kans om de internationale criminaliteit harder aan te pakken door betere samenwerking van politie en justitie van alle lidstaten, én door een Europese recherche-centrale, een Europol. Daarmee zou de international georganiseerde misdaad en drugshandel feller kunnen worden bestreden.

Vorbereiding op dat Europa van de toekomst vraagt voortzetting van het beleid dat VVD en CDA sinds 1982 samen voeren. Dat beleid werpt resultaten af. Vanaf 1983 komen er elk jaar 70.000 tot 100.000 banen in ons land bij. De economische groei is door dat beleid sterk opgelopen. Het financieringstekort is fors gedaald. In het bedrijfsleven gaat het goed, er wordt weer flink geïnvesteerd, er heerst vertrouwen in de toekomst. Als we Nederland een sterke positie in het Europa van de 21ste eeuw willen geven moet dat krachtige herstelbeleid worden voortgezet.

De afgelopen week is het politiek weer danig onrustig geweest. Ik zou ook vandag kort op een viertal actualiteiten willen ingaan: de landbouw, het onderwijs, de kwestie van het huurwaardenforfait en dan de kwestie Rusdie. Ten eerste de landbouw. U weet het, een deel van de landbouw maakt buitengewoon moeilijke tijden door. Deze week hebben duizenden boeren hun ongenoegen uit in Den Haag; terwijl het in de melkveehouderij en de glastuinbouw heel goed gaat, incasseren met name de akkerbouwers hele forse verliezen. De VVD-fractie heeft sinds 1987 gewaarschuwd tegen de gevolgen van té lage prijzen en té hoge belastindruk. Onze woordvoerder Blauw heeft daarom vorig jaar een sectorplan "Akkerbouw" ingediend en samen met college Te Veldhuis heeft hij de mestwetgeving op een aantal punten bijgesteld. De fractie heeft bij het kabinet ook extra geld losgekregen voor de milieuverbeteringen die de landbouw moet aanbrengen. Maar dat alles is niet genoeg. de akkerbouw heeft behoefte aan een stabiele graanprijs en aan tijd om zich op de nieuwe

milieu-eisen te kunnen instellen. De VVD-fractie vraagt het kabinet daarom zich in Brussel krachtig te verzetten tegen een lagere graanprijs. De VVD vindt dat de braaklegregeling aantrekkelijker moet worden gemaakt door de premie ook te laten gelden voor land, waar bijvoorbeeld hout of andere niet-voedsel gewassen op worden verbouwd. Ook dringt de VVD er bij het kabinet op aan om in het komende nationaal milieubeleidsplan haalbare, praktische maatregelen en geldmiddelen voor de landbouw op te nemen in overleg met de landbouwsector. De VVD is ervan overtuigd dat deze sector, die veel hardwerkende en inventieve ondernemers kent, die jaarlijks voor ons voedsel en een heel fors uitvoeroverschot zorgen, de komende jaren de bocht kan nemen naar nieuwe teelten en milieuvriendelijke produktie, maar... dar is tijd en daar zijn middelen voor nodig: voor onderzoek naar resistente gewassen, minder giftige bestrijdingsmiddelen, andere teeltmethoden en structuurversterkende projecten. De VVD-fractie zal zich daar met kracht voor in blijven zetten.

De laatste weken staat ook het onderwijsbeleid weer in de kritische belangstelling. De onderhandelingen van minister Deetman en de banken zijn mislukt. De banken wilden de studieleningen niet overnemen tegen kosten die voor het kabinet aanvaardbaar waren. De minister moet nu een concreet voorstel aan de Tweede Kamer doen om het tekort bij de studiefinanciering op een andere manier op te lossen. De minister en het kabinet hebben zich daar gisteren op beraden. Ik hoop dat het kabinet er uit komt. Een verlaging van de basisbeurs zou de VVD-fractie geen goede oplossing vinden. Dan zouden studenten een lager inkomen krijgen dan werkloze jongeren, dat zou geen prikkel zijn om een opleiding te gaan volgen. Zodra het kabinet een concrete oplossing van dit moeilijke probleem aan de Kamer heeft voorgesteld zal de VVD-fractie zich daarover beraden en haar oordeel over die oplossing geven. Het zou wel erg onbillijk zijn geweest als de VVD deze week, vóórdát de ministerraad een definitief voorstel had kunnen behandelen, minister Deetman tot aftreden zou hebben gedwongen, zoals de PvdA wilde. Het was dus geen gebrek aan durf van collega Franssen. De interpellatie van de PvdA deed mij denken aan een flauw spelletje beentje-lichten tegen de meester op het schoolplein in de pauze vóórdát hij zijn plannen in het schoolbestuur op tafel had kunnen leggen. Het is makkelijk voor de PvdA om lef te tonen met beentje-lichten van een bewindsman die zij altijd al weg had willen hebben. De PvdA wil in feite het hele schoolbestuur weg. De PvdA moet niet denken dat de VVD in zulke spelletjes meedoet. Een motie van beschadiging indienen, zoals de PvdA heeft gedaan, en daar dan vóór stemmen is natuurlijk veel

makkelijker, maar ook veel minder fair dan te doen wat de VVD-fractie doet: de bekritiseerde bewindsman eerst een eerlijke kans te geven een goed voorstel in te dienen om zijn problemen de baas te worden. Het échte debat over de studiefinanciering komt dus pas als er zo'n voorstel in de Kamer ligt. De VVD-fractie roept het kabinet op spoedig met een houdbare en uitvoerbare oplossing van deze financiële problemen op onderwijs te komen. Daarna is de Tweede Kamer weer aan zet om een oordeel te geven. Komt minister Deetman met een goed plan, dan zal ons oordeel positief zijn; is plan slecht, dan zal de VVD daar een heldere mening over geven. Maar wij lenen ons niet voor oppositionele plagerijen.

Dames en heren, pas geleden heeft de SER de gedachte geopperd het huurwaardeforfait voor het eigen huis extra te verhogen de komende jaren, om daaruit een verlaging van de overdrachtsbelasting te betalen. De PvdA en het CDA verklaarden direct het daarmee eens te zijn; de VVD-fractie denkt daar anders over. De VVD-fractie heeft al vaker laten weten dat de overdrachtsbelasting inderdaad omlaag moet. Onze woordvoerder De Beer heeft dat herhaaldelijk de afgelopen jaren voorgesteld. Die belasting op de aankoop van een huis remt de bereidheid van mensen om te verhuizen. Het zou goed zijn als mensen inderdaad dicht bij hun werk gaan wonen en dus minder in de file hoeven te staan. Lange afstanden in het woon-werkverkeer schaden ook het milieu. De overdrachtsbelasting moet dus omlaag, maar de VVD is ertegen om die verlaging te betalen uit een verhoging van het huurwaardeforfait. Dat forfait dat in mindering komt op de aftrekbare hypotheekrente weerspiegelt immers de huurwaarde minus de geschatte kosten die de eigenaar moet dragen voor zijn huis. De eigen huisbezitter draagt allerlei kosten waar een huurder geen last van heeft. Het huurwaardeforfait moet dus geen melkkoetje worden om belastingen te kunnen verlagen. Dan zouden degenen die niet hoeven te verhuizen - bijvoorbeeld omdat ze al dicht bij hun werk wonen, of omdat ze gepensioneerd zijn - moeten gaan betalen voor degenen, die wél moeten gaan verhuizen. De overdrachtsbelasting moet dus de komende jaren omlaag zonder extra verhoging van het huurwaardeforfait door gebruik te maken van de economische groei en de waardeinstijging van onroerend goed. De forse economische groei de komende jaren, dankzij het economisch herstel-beleid de afgelopen jaren, zal vanzelf tot hogere belastinginkomsten leiden. Een deel van die algemene middelen kan worden aangewend voor diverse vormen van belastingverlaging. Naar verwachting zullen ook de prijzen van huizen de komende jaren veel sneller stijgen dan de inflatie. Dat leidt automatisch

tot hogere opbrengsten voor de overheid uit de overdrachtsbelasting. Ook die meevaller kan worden benut om de tarieven van de overdrachtsbelasting te verlagen. Beide bronnen samen moeten het mogelijk maken die overdrachtsbelasting op het eigen huis in de eerste helft van de jaren negentig in stappen omlaag te brengen. Het uiteindelijke doel van de VVD-fractie is nul procent maar dat zal vele jaren vergen.

Het is jammer dat coalitiepartner het CDA zich al op voorhand heeft verklaard vóór een dergelijke extra stijging van de huurwaardeforfait. Ik hoop dat onze coalitiepartner zich daar opnieuw over wil beraden en de zojuist genoemde argumenten zal meewegen.

De fractie is overigens van mening dat op een ander terrein van de volkshuisvesting de bouwsubsidies in de volkshuisvesting in de toekomst geleidelijk moeten worden verlaagd. De overheidsuitgaven voor volkshuisvesting zijn sinds 1970 vervijfvoudigd als percentage van het nationaal inkomen. Vorige kabinetten hebben daar veel te veel geld aan uitgegeven. Vooral door het dynamische kostprijssysteem zit de Staat opgezadeld met torenhoge verplichtingen die tot ver in de jaren negentig reiken. Tóch is het mogelijk geleidelijk op deze begroting om te buigen en uitgaven te herschikken voor dringende nieuwe overheidstaken, waaronder milieuzorg. Dat kan zonder onaanvaardbare effecten voor huurders in de sociale woningbouw als hen tegelijkertijd behoud van koopkracht door economische groei en verlaging van belastingen en sociale premies wordt geboden. Daarbij moet ook naar de huurontwikkeling, naar de sociale uitkeringen en naar het inflatietempo worden gekeken. Als dat allemaal in beschouwing wordt genomen zijn er de komende jaren best mogelijkheden om de objectsubsidies in de woningbouw te verlagen. Een aantal van die mogelijkheden staat ook al in de *Nota Volkshuisvesting in de jaren negentig* van staatssecretaris Heerma. De PvdA moet dus niet zomaar roepen, dat de VVD de huurders voor het milieu wil laten betalen. De kosten van de milieuzorg zullen door iedereen moeten worden gedragen: overheid, bedrijfsleven en burgers.

De VVD wil wél duidelijke prioriteiten stellen en uit de hand gelopen overheidssubsidies saneren om ruimte te maken voor dringende nieuwe taken. Trouwens, niet de VVD, maar ándere partijen dragen de verantwoordelijkheid voor de explosieve ontwikkeling van de volkshuisvestingsuitgaven sinds 1970. Het waren de PvdA, D'66 en de voorlopers van het CDA die in het kabinet-Den Uyl de verantwoordelijkheid namen voor een groot bouwsubsidiesysteem zonder voor de bijbehorende financiën te zorgen, waardoor veel te hoge langetermijnkosten zijn veroorzaakt. Zoals onze woordvoerder De Beer bij de

invoering van het veel te dure dynamische kostprijsstelsel in 1974 al heeft opgemerkt, zijn de lasten toen naar een reeks van volgende kabinetten doorgeschoven. De VVD wil die volkshuisvestingsuitgaven weer tot een aanvaardbaar en houdbaar niveau terugbrengen. Dat is ook in het belang van een verantwoord lange-termijn volkshuisvestingsbeleid.

Dames en heren, nog heel kort een ander onderwerp: de rechtsorde en de vrijheid van meningsuiting, van levensbelang voor het liberalisme.

Gisteren hebben ongeveer 5.000 moslems tegen de schrijver Rusdie gedemonstreerd en zijn twee boekhandelaren met moord bedreigt. Dat moslems tegen het boek *De duivelsverzen* demonstreren is hun goed recht. Ze mogen ook naar de rechter lopen om maatregelen tegen het boek te vragen. Het is dan aan de rechter om dat te beoordelen. Maar bedreiging en oproep tot moord is ontoelaatbaar. Wie graag in ons vrije land is komen wonen moeten zich aan de wetten van de rechtsstaat houden, daar moeten wij geen twijfel over laten bestaan. Ook van de moslems mogen wij de verdraagzaamheid vragen die wezenlijk is voor de vrijheid van godsdienst, die ook de islam in ons land geniet. (Applaus).

Dames en heren, ik keer terug naar het Europese huis waar wij alleen in wonen. U gaat zo dadelijk de kandidatenlijst voor het Europees Parlement vaststellen en de lijsttrekker voor dat Europarlement aanwijzen.

De VVD heeft een aantal uitstekende kandidaten voor dat Europees Parlement. Hen wacht een uiterst belangrijke taak: de opbouw van een nieuw en liberaal en democratisch Europa. Ik wens hen erg veel succes. (Applaus).

Voorzitter:

Dank U wel, mijnheer Voorhoeve, voor Uw uiterst inspirerend betoog.

Thans is aan de orde, dames en heren, punt 6 van de agenda *Beraadslgng en besluitvorming inzake vaststelling definitieve lijst van kandidaten t.b.v. de Europese verkiezingen op 15 juni a.s.*, op basis van de terzake uitgebrachte advieslijst als opgesteld door de verkiezingsraad van 28 januari 1989.

De agenda voor dit onderdeel van de beschrijvingsbrief werd gepubliceerd in *Vrijheid en Democratie* van februari jl.

Ontvangen werd een brief van de Voorzitter van de liberale fractie in het Europees Parlement, mevr. Simone Veil, die conform art. 16 lid 2 en art. 17 lid 2 van het reglement op de kandidaatstelling voor leden van het Europees

Parlement was uitgenodigd aanwezig te zijn bij de vergadering van de kandidaatstellingsraad en op deze algemene vergadering. Zij was verhinderd op 28 januari, had gehoopt vandaag aanwezig te kunnen zijn doch moet een belangrijke manifestatie als voorzitter in het kader van het Europese jaar voor Film en Televisie bijwonen.

Zij benadrukt de grote deskundigheid in haar brief - en ik wil U dat niet onthouden - van de drie leden, de zittende leden die zich thans opnieuw hebben gekandideerd en ze spreekt tevens haar overtuiging uit dat het vertrek van de heren Nord en Louwes door de fractie in hoge mate wordt betreurd.

U weet, dames en heren, dat er altijd gelegenheid is voor de zittende Europarlementariërs die kandidaat zijn om het woord te voeren; van deze mogelijkheid zal door niemand van de zittende leden gebruik worden gemaakt. Er is ook volgens het reglement - ik wees daar zonet op - gelegenheid voor de voorzitter van de Liberaal-Democratische fractie, of hij die hem vervangt, inlichtingen te verstrekken zo de algemene vergadering daarom vraagt. Bij afwezigheid van mevr. Veil kunnen deze vragen, zo de algemene vergadering daar behoefte aan heeft, gesteld worden aan de heer Nord.

Ik zou thans in de eerste plaats willen vragen, dames en heren, of iemand van U behoefte heeft in algemene zin een opmerking te maken over de voorliggende kandidatenlijst... Mijnheer Meyeraan.

Hr. Meyeraan:

Niet over de kandidatenlijst, voorzitter, maar over het technisch advies. Ik weet niet of dat nu is toegestaan.

Voorzitter: Gaat Uw gang.

Hr. Meyeraan:

Een opmerking vooraf eerst even. Het spijt me dat de asbakken op de tafels uitlokken tot enigerlei vorm van milieuvervuiling in deze vergadering, maar dat is nu eenmaal niet anders.

Het technisch advies: ik had twee technische en een meer algemene opmerking. Er wordt gestemd als dat nodig mocht zijn - zoals dat ook in Amersfoort een keer is geweest - en dan wordt er geschreven over een meerderheid van eenderde plus één. Ik denk dat de rekenaars dachten dat eenderde plus een half wat moeilijk was, maar ook eenderde plus een half is, dacht ik, niet de

juiste term; ik dacht dat de juiste term zou zijn: meer dan eenderde. En als U die term ingevoegd wil zien in Uw uitleg, dan hoop ik dat we hem niet nodig hebben, maar dat lijkt me rekenkundig en reglementair juist.

Het tweede punt is dat U zegt: *in ons technisch advies zijn we een beetje in de knoei gekomen met de uitwerking van dat advies, dat er zich zo weinig kandidaten hadden aangemeld voor de plaatsen 22 t/m 40 en we zijn daar eigenlijk niet op de betekenis van de groslijst ingegaan.*

Mijnheer de voorzitter, dat heeft me hooglijk verbaasd, want in Ede is een motie aangenomen volgens de besluitenlijst van die vergadering, dat er alleen maar plaats zou zijn voor in de groslijst vermelde kandidaten, ook op de niet-verkiesbare plaatsen. En toen ik bij de uitwerking, in Vrijheid en Democratie tegenkwam, dat er wat dat betreft iets mis was, zo goed als er ook iets mis was met de vermelding "ten hoogste 20", toen heb ik het Algemeen Secretariaat schriftelijk op de hoogte gesteld in september jl. van beide - naar mijn idee - omissies, en het ene is gerespecteerd (ten hoogste 20 moest zijn: 20), maar het andere, dat er ook de de kamercentrale-vergadering kandidaten gesteld moesten worden voor de niet-verkiesbare plaatsen, is in de rectificatie niet overgenomen. En ik lees nu een heel verhaal, wat ik niet helemaal begrijp, in zijn uitwerking, maar wat ik helemaal niet begrijp in de oorsprong, want waarom is er niet eenvoudig uitvoering gegeven aan de in Ede aangenomen motie, en waarom is er niet gevraagd aan de kamercentrale vergaderingen om ook niet-verkiesbare kandidaten te stellen in de groslijst dan ook uiteraard te voren te doen opnemen, daar hebben ze de mogelijkheid voor, en zitten we nu met een wat gewrongen uitwerking en dan komt de meer inhoudelijke opmerking: bij de uitwerking is het nu zo dat op de plaatsen 22 t/m 40 de kandidaten komen, die door de betrokken kamercentrale vergadering zijn gesteld. Hebt U de overtuiging dat alle 19 kamercentrales inderdaad een kandidaat stellen op grond van een uitspraak van de desbetreffende centrale vergadering, of heeft sommige kamercentrales daartoe misschien de tijd en de mogelijkheid ontbroken en zitten we nu met kandidaten daar, die op een andere wijze dan door de centrale vergadering op de lijst komen? Dank U wel.

Voorzitter:

Dank U wel, mijnheer Meyeraan. Nog iemand anders? Mijnheer Van den Berg nog een antwoord?

Hr. Van den Berg:

Voorzitter, om met het laatste te beginnen: men gaat altijd uit - tenminste dat is mijn visie op het geheel - van het goede in de mens en niet van het slechte, dus er wordt aangenomen dat juist is gehandeld. Dat is één. (Ja, dat is alleen maar voor de kwade momenten).

Het tweede is: er is de mogelijkheid voor een nadere technische inrichting. Nu, bij het analyseren van de mogelijkheden die de kamercentrales zouden hebben om mensen uit de groslijst te halen en te plaatsen in de zeg dan maar kamercentrale, want je mag niet op dat moment zeggen rijkskieskring, maar.. in de kamercentrale waar het dan om gaat, stuitte men automatisch op een aantal probelemen. En dan is het niet zo, dat je bij de ene kamercentrale kunt zeggen: 'ach neemt U maar iemand van buiten de groslijst', en bij de andere kamercentrale: 'nee het moet beslist iemand van de groslijst zijn'; dan is het ook: *gelijke monniken, gelijke kappen*. En dat heeft ons ertoe gebracht om te zeggen: We kunnen toch heel moeilijk - mag ik het dan zo euphemistisch zeggen - heel moeilijk uitvoering geven aan die motie.

Hr. Meyeraan:

Vandaag aan de dag, inderdaad, voorzitter, en een maand geleden was het ook heel moeilijk. Maar er had uitvoering gegeven kunnen worden, dacht ik, in het oktobernummer door bij de rectificatie erop te wijzen, dat het de bedoeling was dat de kamercentralevergaderingen ook met dergelijke kandidaten zouden komen. Maar ik geloof dat we geen welles-nietes spelletje behoeven te spelen, de opmerking staat in het verslag en misschien gaat het over vijf jaar beter.

Voorzitter: Dank U wel, mijnheer Meyeraan.

Nog iemand van de andere aanwezigen die algemene opmerkingen zou willen maken? Dan stel ik U voor over te gaan tot vaststelling van de technische inrichting van de kandidatenlijst zoals vastgesteld dan wel aangevuld door respectievelijk de 78ste algemene vergadering en de verkiezingsraad van 28 januari jl. Wenst iemand daarover discussie? Wenst iemand stemming? Dan is het voorstel aangenomen.

Dan kunnen we thans overgaan tot het vaststellen van de definitieve volgorde van de kandidatenlijst op basis van de voorlopig vastgestelde volgorde door de verkiezingsraad op 28 januari jl. Ik wijs U erop dat voor een wijziging in de door de verkiezingsraad voorlopig vastgestelde kandidatenlijst een meerderheid van tweederde is vereist van de uitgebrachte geldige stemmen.

Ik stel U voor om plaatsen 1 t/m 21 per plaats te doen en daarna de plaatsen 22 t/m 40 ex aequo in één keer.

Plaats 1 is voorgesteld de heer De Vries. Wenst iemand discussie? Wenst iemand stemming? Dan is de heer De Vries verkozen (applaus).

U zult begrepen hebben, mijnheer De Vries, dat de algemene vergadering besloten heeft U aan te wijzen als lijsttrekker bij de komende Europese verkiezingen. Ik wil U gaarne namens de algemene vergadering met deze verkiezing van harte gelukwensen. Ik ben ervan overtuigd dat U, tesamen met alle overige kandidaten, een uitstekende partij bij de Europese verkiezingen zult meeblazen en dat het resultaat van die verkiezingen voor de VVD bijzonder gunstig zal zijn.

Ik ga thans over, dames en heren, naar de overige plaatsen.

In de eerste plaats, mevr. Larive. Wenst iemand discussie? Wenst iemand stemming? Dan is mevr. Larive verkozen.

De derde plaats, mijnheer Wijsenbeek. Wenst iemand discussie? Wenst iemand stemming? Dan is de heer Wijsenbeek verkozen.

Voor plaats vier staat de heer Mulder. Wenst iemand discussie? Wenst iemand stemming? De heer Mulder is verkozen.

Plaats vijf, de heer Laffree. Wenst iemand discussie? Wenst iemand stemming? De heer Laffree is verkozen.

Op de zesde plaats de heer Goedbloed. Wenst iemand discussie? Wenst iemand stemming? De heer Goedbloed is verkozen.

Plaats zeven de heer Clevering. Wenst iemand discussie? Wenst iemand stemming? De heer Clevering is verkozen.

Plaats acht de heer Lodewijks. Wenst iemand discussie? Wenst iemand stemming? De heer Lodewijks is verkozen.

Plaats negen, de heer Maaten. Wenst iemand discussie? Wenst iemand stemming? De heer Maaten is verkozen.

Plaats tien, mevr. Van Blommestein-Buttinger. Wenst iemand discussie? Wenst iemand stemming? Dan is mevr. Van Blommestein verkozen.

Plaats elf, mevr. Geluk-Geluk. Wenst iemand discussie? Wenst iemand stemming? Dan is mevr. Geluk verkozen.

Plaats twaalf, de heer Nater. Wenst iemand discussie? Wenst iemand stemming? De heer Nater is verkozen.

Plaats dertien, de heer Van Dam. Wenst iemand discussie? Wenst iemand stemming? De heer Van Dam verkozen.

Plaats veertien, de heer Muntinga. Wenst iemand discussie? Wenst iemand stemming? De heer Muntinga is verkozen.

Plaats vijftien, de heer Van Winkoop. Wenst iemand discussie? Wenst iemand stemming? De heer Van Winkoop is verkozen.

Plaats zestien, mevr. Mout-Kedde. Wenst iemand discussie? Wenst iemand stemming? Mevr. Mout is verkozen.

Plaats zeventien, de heer Witteveen. Wenst iemand discussie? Wenst iemand stemming? De heer Witteveen is verkozen.

Plaats achttien, de heer Van der Meij. Wenst iemand discussie? Wenst iemand stemming? De heer Van der Meij is verkozen.

Plaats negentien, de heer Van Reekum. Wenst iemand discussie? Wenst iemand stemming? De heer Van Reekum is verkozen.

Plaats twintig, de heer Alberti. Wenst iemand discussie? Wenst iemand stemming? De heer Alberti is verkozen.

Plaats een en twintig, de heer Boertjens. Wenst iemand discussie? Wenst iemand stemming? Dan is de heer Boertjens is verkozen.

De plaatsen 22 t/m 40 door de kamercentrale gestelde kandidaten, wenst iemand daar nog discussie over? Wenst iemand stemming? Dan zijn de op de plaatsen 22 t/m 40 genoemde kandidaten verkozen.

Ik denk, dames en heren, dat ik, mede namens de algemene vergadering op deze plaats de kandidaten kan gelukwensen met hun verkiezing op de kandidatenlijst. Nogmaals, wij hebben alle vertrouwen in de campagne die de kandidaten zullen voeren en wij wensen hen daar erg veel geluk, plezier en succes mee. Het woord is thans aan de door U aangewezen lijsttrekker, de heer De Vries.

Hr. De Vries:

Dank U wel, dames en heren. Dank U wel voor de steun, dank U wel voor het vertrouwen, dank U wel voor het feit - hoe kán het ook anders - dat wij het in de VVD weer eens zijn. Dank U wel voor het feit dat wij een verkiezingscampagne zullen gaan voeren die gaat klinken als een klok. Want op 15 juni is het zover, dan hebben we die verkiezingen. Europese verkiezingen, maar verkiezingen die ook voor de binnenlandse verhoudingen van groot belang zijn. Succes bij de Europese verkiezingen betekent: meer zetels in Straatsburg, maar ook meer kans op winst bij de gemeenteraad- en kamerverkiezingen van volgend jaar. De kiezer weet dat. Die kijkt op 15 juni niet alleen naar

wat VVD, CDA en PvdA in Europa doen, maar evenzeer naar wat ze in Den Haag hebben bereikt.

Wij nemen als VVD die dubbele uitdaging graag aan. Wij zijn klaar voor die verkiezing, want het is een liberale wind die de laatste jaren waait. In Nederland én in Europa. Het zijn VVD-ideeën over lastenverlichting voor burgers en bedrijven, over milieubeheer en misdaadbestrijding, die in het regeringsbeleid centraal staan. Er zijn op die terreinen concrete successen geboekt: de operatie-Oort bijvoorbeeld levert de belastingplichtige een belastingverlaging op van gemiddeld f 500,--. Verlaging van de collectieve lastendruk in Nederland versterkt onze concurrentiepositie in Europa en stimuleert zo de Europese economie. Dat is belangrijker dan we soms denken. Wat in ons land gebeurt is belangrijk voor Europa. Nederland is een hoogontwikkeld geïndustrialiseerd land. Op landbouwgebied een wereldmacht. Een loyaal partner in de NAVO en in de West-Europese Unie. Een land met meer inwoners dan Denemarken, Portugal en Ierland samen. Wij moeten onze rol in Europa, en dus onze verantwoordelijkheid, niet onderschatten.

Maar niet alleen in ons, ook in de Europese Gemeenschap staan liberale ideeën centraal. Meer vrijheid voor burgers, om te werken of om te studeren waar ze willen, meer vrijheid voor bedrijven om in heel Europa te ondernemen, zonder ambtenarij en overheidsbetutteling. Maar ook, goeie afspraken om ervoor te zorgen dat in Europa niet alleen de sterken gelijke kansen krijgen, maar alle Europeanen. Of het nu gaat om werknemers - en dan denk ik aan het belang van veilige machines -, of het nu gaat om kleine ondernemingen - eerlijke mededinging -, of het nu gaat om onze kinderen, veilig speelgoed. En ook hier is de laatste jaren vooruitgang geboekt.

(Einde van kant 1 - band 2 - middagvergadering)

Van de maatregelen die de Europese markt één moeten maken, is nu eenderde genomen.

Het gaat beter, dames en heren, met Nederland en dat is goed voor Europa. Het gaat beter met Europa en dat is goed voor ons land. Maar we zijn er nog niet. Nog láng niet iedereen, die kán en wil werken, vindt een baan. Er moet nog veel gebeuren om ons mooie land mooi te houden, voor onszelf en voor hen die na ons komen. En we hebben nog niet genoeg greep op de criminaliteit. Het kabinetsbeleid op deze punten moet dus worden voortgezet, tot de verkiezingen in 1990 en ook daarna. Maar echt effectief kan dat kabinetsbeleid pas zijn als dat deel uitmaakt van een gelijkgericht internationaal beleid. Wij zijn een open land met poreuze grenzen. Wat in Nederland gebeurt is belangrijk voor Europa, maar wat in Europa gebeurt is nog belangrijker voor ons land.

Laten we een paar voorbeelden daarvan eens bekijken. Neem bijvoorbeeld de criminaliteit, de veiligheid van de burger. Wij willen in de Europese Gemeenschap dat eind 1992 de grenzen tussen de lidstaten vervallen. Onze burgers moeten in de hele Gemeenschap kunnen gaan en staan waar ze willen, net zoals dat mogelijk is tussen de provincies van hun eigen land. De VVD juicht dat toe, maar verbindt er wel een voorwaarde aan: de vrijheid van criminelen om zich door Europa te verplaatsen moet aan banden worden gelegd. Voor de zware criminaliteit is er allang een Europa zonder grenzen. In Duitsland zitten Gerard Hanratty en Terence McGow gevangen, verdacht van bomaanslagen namens de IRA in Duisburg en Düsseldorf. Andere IRA-aanslagen werden vorig jaar gepleegd in Londen, in het Belgische Ostende, en in ons eigen land, in Roermond. Voor de misdaad zijn grenzen al jaren nauwelijks nog een obstakel. Voor de misdaadbestrijding zijn ze dat des te meer. In december weigerde de Griekse regering bijvoorbeeld een Palestijn uit te leveren die aan Italië. De man wordt verdacht van een bomaanslag op een synagoge in Rome. Athene liet hem naar Libië vertrekken omdat hij zogenaamd een "vrijheidsstrijder" zou zijn en omdat de PLO zou hebben toegezegd geen terroristische activiteiten meer te zullen bedrijven. Maar toen de Britse regering aan België en aan Ierland vroeg om uitlevering van Patrick Ryan, kwam ook zij van een koude kermis thuis.

Wat wij nodig hebben voor de bestrijding van de internationale misdaad zijn effectieve regels voor uitlevering. Die moeten er snél komen. Ook op andere terreinen van het strafrecht zijn Europese afspraken nog nodig. Dat geldt bijvoorbeeld de rechtshulp in strafzaken, overdracht en overname van

strafvervolging en overdracht en overname van de tenuitvoerlegging van vonnissen. De politiesamenwerking in Europa is gebaat met de instelling van een gemeenschappelijk opsporingsregister.

Dan is er de illegale wapenhandel. Twee weken geleden onderschepte de Amsterdamse politie nog 18 vuisvuurwapens, een pistool-mitrailleur, een geweer en enige duizenden patronen, het geheel waarschijnlijk afkomstig uit België. Het is hoog tijd dat Frankrijk en België hun wapenwetgeving verscherpen tot op het niveau dat in ons land al jaren geldt.

Er zijn nauwe banden, dames en heren, tussen terrorisme, wapenhandel en drugssmokkel. De Italiaanse politie rolde in januari een netwerk op van 40 maffiosi en rechtse extremisten. De maffia helpt terreurgroepen aan wapens in ruil voor steun bij het smokkelen van heroïne en cocaïne. Er wordt ook samengewerkt bij het smokkelen van gestolen schilderijen en bij het witwassen van drugsgeld.

Het is dan ook goed dat minister Korthals Altes een verdrag voorbereidt met zijn Britse collega waardoor in beide landen drugwinsten in beslag kunnen worden genomen. Drugshandelaren moeten dáár worden geraakt, waar dat het meest effectief is, in hun beurs.

Met hun eensgezind optreden tegen Khomeiny's doodvonnis voor de schrijver Salmon Rusdie hebben onze 12 EG-landen laten zien dat het hen ernst is met de strijd tegen de grensoverschrijdende misdaad.

Laat men er in Libië en in Syrië, laat men er in PLO en in IRA goede nota van nemen: wij buigen niet voor terreur. (Applaus).

De Gemeenschap heeft dezer dagen nog op een ander terrein laten zien, dames en heren, wat ze waard is. De twaalf milieuministers besloten deze week tot vérgaande stappen ter bescherming van de ozonlaag. De produktie en het gebruik van drijfgassen als CFK's moeten tegen het einde van de eeuw volledig worden stopgezet. Dat is een prima stap. Dat is bovendien een prima voorbeeld van het belang van die Europese Gemeenschap voor elke individuele burger. Maar er is méér nodig. Ons land heeft dringend behoefte aan een actiever Europees milieubeleid. Wij leven in een prachtig land. Een land met natuurgebieden als de Biesbosch of als de Waddenzee, uniek in héél Europa. Die schoonheid moet behouden worden. In December moest de inname van water uit de Lek voor de drinkwatervoorziening in Noord-Holland worden stopgezet wegens de lozing van gif in Duitsland; 200 kilo van een onkruidbestrijdingsmiddel in de Rijn geloosd door het chemische bedrijf BASF. Datzelfde BASF weigert de kosten te vergoeden die Nederlandse drinkwaterproducenten moeten maken om een ander onkruidbestrijdingsmiddel uit het water te halen.

Het gaat hier niet om incidenten. Per maand heeft de Rijn gemiddeld drie milieurampen te verduren. Drie jaar na de calamiteit bij Sandoss in Basel wordt de Rijn nog steeds als open riool gebruikt. De maat voor ons is vol. Er zijn sancties nodig om nieuwe giflozingen te voorkomen. In Amerika geldt een wet, de *Superfund Law*, die de regering vérgaande bevoegdheden geeft vervuilers te dwingen voor gifuitstoot te betalen. Het Environmental Protection Agency heeft de beschikking over een fonds dat wordt gevoed door een heffing op de chemische industrie.

Als met het bedrijfsleven geen afspraken gemaakt kunnen worden over het voorkomen van giflozingen op de Rijn én over het onmiddellijk en volledig informeren van alle Rijnsoeverstaten ingeval van rampen, dan zou een dergelijk systeem in de EEG wel eens onontkoombaar kunnen worden.

Maar er zijn meer instrumenten die milieuvriendelijk gedrag van bedrijven en burgers kunnen bevorderen. Kijk bijvoorbeeld naar het idee van KNOV-voorzitter Jan Kamminga, die voorstelt een milieukeurmerk in te voeren voor producten; Een soort van Milieu-Kemakeur. De consument kan dan bewuster inkopen. 85% van de ondernemers in ons midden- en kleinbedrijf is vóór zo'n keurmerk. Dat is een goed idee, op voorwaarde dat we het op Europees niveau uitwerken. Anders bestaat het gevaar dat elke lidstaat verschillende eisen gaat stellen voor het toekennen van zo'n keurmerk. De consument is met die onduidelijkheid natuurlijk niet gebaat en bovendien worden bedrijven dan al gauw met verkapte handelsbelemmeringen geconfronteerd.

De Europese Commissie werkt op het ogenblik aan nieuwe voorstellen om de BTW-verschillen in Europa te verkleinen. Die voorstellen gaan onder andere over de vraag, welke producten onder het normale BTW-tarief zouden moeten vallen, en welke onder het verlaagde. De Europese Commissie zou mijns inziens moeten nagaan of milieuvriendelijke produktie niet via de BTW kan worden gestimuleerd. Als het mogelijk is overeenstemming te bereiken over een Europees milieu-keurmerk, dan zouden we onvriendelijke milieuprodukten onder de hoge BTW kunnen brengen en milieuvriendelijke onder het lagere.

Ik heb vandaag een brief geschreven aan de Europese milieucommissaris Carlo Ripa de Meillana, waarin ik hem vraag de mogelijkheden voor een dergelijk systeem op korte termijn te willen onderzoeken.

De Commissie, mijnheer de voorzitter, krijgt trouwens deze maand nóg een uitgelezen kans te laten zien hoe zwaar zij tilt aan het milieubeheer en ik heb het dan over de Nederlandse fiscale stimuleringsmaatregelen van de schone auto. Het argument dat ons land zich hiermee schuldig zou kunnen maken aan illegale staatssteun is grotesk. In plaats van Nederland te

kapittelen zou de Europese Commissie ons land juist moeten steunen in de strijd voor een schoner milieu. Het verdrag van Rome verplicht de Gemeenschap niet voor niets de levensomstandigheden van alle Europeanen te verbeteren.

Nog maar twee dagen geleden - U hebt het in de krant kunnen lezen - trokken de Europese milieuministers daaruit een klinkende conclusie: het belang van de ozonlaag weegt zwaarder dan het commerciële belang van sommige bedrijven. Terecht, maar dan moet de bestrijding van de zure regen ook zwaarder wegen dan het belang van de Franse auto-industrie. Ik roep de Europese Commissie op om in die zin te beslissen. (Applaus).

Dames en heren, de EG heeft een grote rol in de bescherming van de veiligheid van onze burgers en in de bescherming van ons milieu. Maar die rol is tenminste even groot op het gebied van de werkgelegenheid en de economische groei. Het gaat, ik zei het al, economisch een heel stuk beter met Nederland. De economische groei in ons land ligt op het Europees gemiddelde. De inflatie ligt een stuk onder het gemiddelde in Europa. De investeringen liggen er bij ons juist een stuk boven. Het financieringstekort daalt volgens plan en de doelstelling van het regeerakkoord is binnen bereik. De werkgelegenheid is sinds 1984 gegroeid met 300.000 arbeidsjaren. Er is geen ander land in Europa dat ons dat na doet.

Maar de VVD is nog lang niet tevreden. Er moeten méér banen komen voor de duizenden Nederlander die zitten te popelen om hun handen uit de mouwen te steken.

Wil ons land aantrekkelijk blijven voor het bedrijfsleven, als vestigingsland en als distributieland, dan moet de collectieve lastendruk verder dalen.

Wil ons land voldoende geld kunnen uitgeven aan taken als onderwijs, het milieu, of het aanpakken van het fileprobleem, dan moet het financieringstekort omlaag, want dat vertaalt zich immers in rente en aflossing op staatsschuld. De overheid leent per dag f 62 mln, afbetaling van het verleden en geen investering in de toekomst. Economische groei is onmisbaar om die problemen aan te pakken. Meer groei betekent meer banen en meer belastinginkomsten, dus meer ruimte om de overheidsfinanciën te saneren. De EG moet voor die groei helpen zorgen. Allereerst door de handelsbelemmeringen tussen de lidstaten af te breken. Meer vrijheid voor vervoersbedrijven en verzekeraars, voor banken en bouwondernemingen, enz. Maar dat is niet voldoende. 1992 moet de hoeksteen worden van een liberaler wereldhandelsstelsel; niet een hoeksteen van Fortress Europe. Wij als VVD willen een

Europese Gemeenschap die openstaat voor de wereld. Die ontwikkelingslanden laat delen in de rijkdom van 1992. Die de Europese markt, die grote Europese markt, openstelt voor de export uit ontwikkelingslanden, bijvoorbeeld op textielgebied, en zo een bijdrage levert aan armoedebestrijding en schuldenvermindering in Latijns Amerika, Afrika en Azië.

Wij willen méér dan een interne markt. Wij willen een open markt. De EG moet de verleiding weerstaan de handelsbelemmeringen die zij intern afbreekt, aan de buitengrens weer op te bouwen. Zo mogen de Franse en Italiaanse invoerbepalingen op Japanse auto's niet voor de hele EG worden ingevoerd. Zonder die invoerbepalingen, schatten de Europese consumentenorganisaties, zouden de autoprijzen in Europa zo'n 10% lager kunnen uitkomen.

Of neem het mediabeleid: Liberalen staan voor vrijheid van informatie. Televisieprogramma's die aan een aantal minimum-eisen voldoen, bijvoorbeeld op reclamegebied, moeten vrij over grenzen worden uitgezonden en ontvangen. Maar dat moet dan ook gelden voor televisieprogramma's van buiten de EG. De import van dergelijke programma's mag niet aan percentages worden gebonden zoals sommige landen willen. Of de Nederlandse kijker naar *Dallas* wil kijken of naar *Den Haag Vandaag*, dat moet die kijker zélf uitmaken en niet de EG.

Dames en heren, werknemers, werkzoekenden en consumenten hebben dus belang bij een sterk VVD-stem in Europa. Ook de belastingbetalers hebben daar belang bij. De belastingen kunnen verder omlaag in Nederland en daarbuiten, als Europa een liberaal Europa wordt. Onze overheden kopen vandaag de dag te duur en en besteden te duur aan. Ze doen dat door aankopen en aanbestedingen liefst in eigen land te doen, ook als buitenlandse aanbieders een stuk beter en goedkoper kunnen produceren. Onze overheden subsidiëren ook teveel. Per werknemer betaalt Duitsland twee keer zoveel bedrijfssteun uit als Nederland, België bijna drie keer zoveel, en Italië - het zal U niet verbazen - bijna vier keer zoveel.

Als wij in Europa de staatssteun terugdringen en de overheidsopdrachten liberaliseren, krijgen onze belastingbetalers meer waar voor hun geld. Maar ook de fraude met de EG-begroting moet hard worden aangepakt. In een tijd dat veel burgers elke cent drie keer moeten omkeren, in een tijd dat onze overheden moeten bezuinigen, gaat het niet aan dat fraudeurs zich jaarlijks voor miljoenen verrijken aan de Europese landbouwsubsidies. En laat er eens een eind komen aan dat nog steeds beschamende moeten verhuizen van het Europees Parlement tussen Straatsburg en Brussel (Applaus). Het Europees Parlement hoort thuis waar de macht is. Het Europees Parlement hoort thuis, waar het

efficiënt en effectief kan opereren in naam van alle Europese burgers. Daar is maar één stad voor en dat is Brussel.

Dames en heren, het Europa dat wij willen is méér dan alleen een Europa voor bedrijven. Het Europa dat wij willen is een Europa voor de burger, een Europa waarin de burger kan gaan en staan waar hij of zij wil, als werknemer of student, of gewoon als toerist. Een Europa met meer keus voor de consument, tegen scherper concurrerende prijzen. Een Europa met lagere belastingen en met een beter milieubeleid. Een democratisch Europa, waarin de greep van het Europees Parlement op de wetgeving even sterk moet worden als de greep van het Parlement op de begroting. Een bescheiden Europa, ook. Een EG, die doet wat nodig is, maar niet méér dan dat. Geen Brusselse superbureaucratie of centralistische al-bedil, maar wel het afbreken van overbodige nationale verboden en geboden. Geen eenmaking van het onderwijs of van een volksgezondheidsbeleid. Wél meer vrijheid om te studeren in het buitenland of meer samenwerking in de bestrijding van kanker of hartziekten. Geen detail-bemoeienis met het sociale beleid van de lidstaten, maar wél bindende afspraken om ervoor te zorgen dat vrouwen nu eindelijk eens echt gelijkwaardig worden behandeld ten opzichte van mannen (Applaus).

Bovendien en bovenal - en daarmee sluit ik af - bovenal een Europa dat hoop biedt, hoop aan de inwoners van onze twaalf lidstaten op betere levensomstandigheden, op meer bestaanszekerheid en op meer greep op de besluitvorming. Hoop ook aan de inwoners van Oost-Europa, waaraan de Gemeenschap een model biedt van vreedzaam en vrij samenleven van volken. Hoop tenslotte aan al die mensen, die elders in de wereld zuchten onder dictaturen, die gemarteld worden vanwege hun geloof of vanwege hun ideeën. Die gemarteld worden, of zomaar in het niets verdwijnen, vermist, dood. Op te komen voor die mensen is een hoofdtaak voor de Europese Gemeenschap zoals wij die als de liberalen zien.

Voorzitter, 15 juni verkiezingen. Een kans om méér VVD-beleid in Europa te brengen. Een kans dus ook om de VVD-politiek in Nederland nog succesvoller te maken.

U hebt vandaag unaniem, zonder stemmingen, een team vastgesteld dat er zijn mag. Een team met veel nieuwe mensen, voortreffelijke mensen. Maar ook een team - en daar ben ik geweldig blij mee - met uitstekende collega's zoals in de eerste plaats Jessica Larive, en in de tweede plaats Floris Wijsenbeek. Ik ben blij en trots dat ik ook de komende vijf jaar weer met hen namens U zal mogen werken.

Samen gaan we de komende maanden de straat op, zij en ik, maar ook U en wij allen. We gaan de straat op om te laten zien waar we voor staan. Om te laten zien wat is bereikt en wat nog moet worden bereikt. Wat wij willen is duidelijk: méér milieubescherming, méér veiligheid voor de burger, méér groei en méér banen. En dus méér zetels voor de VVD. En op 15 juni gaan we die dan ook winnen. (Applaus).

Voorzitter:

Dank U zeer, mijnheer De Vries, voor de voortreffelijke wijze waarop U de toon hebt gezet voor de Europese verkiezingen, waarin U het belang van die Europese verkiezingen voor ons land hebt laten zien, maar waarin U ook vooral het belang hebt laten zien voor de rol die de VVD in Nederland én in Europa kan spelen, juist ook om vanuit onze liberale overtuiging te komen tot een Europa, waar inderdaad mensen zich volledig vrij kunnen voelen in alle betekenissen van het woord. En ook hebt U duidelijk gewezen op de verstrengeling van dat Europees gebeuren met het nederlands gebeuren, en terecht hebt U opgemerkt dat het daarbij niet alleen dus gaat om de Europese verkiezingen zonder meer, maar dat het óók heel duidelijk gaat om de rol van het liberalisme in Nederland én in Europa.

Hartelijk dank.

Dames en heren, de agenda vermeldt thans de rondvraag. Wie van U zou iets bij de rondvraag te berde willen brengen? Niemand?? Mijnheer Schellekens.

Hr. Schellekens:

Voorzitter, ik schaam me bijna om nog even het woord te vragen, maar ik ben blij dat U het mij toestaat.

Twee vragen, het eerste nog even aansluitend op hetgeen U ten aanzien van het verkiezingsprogramma naar voren hebt gebracht. Ik wilde toch eigenlijk wel even kwijt, dat die 'lekkage' mij zeer bedroefd, omdat dat bijna gedaan moet zijn ten nadele van de VVD. Immers, nu is de mogelijkheid ontnomen, al is het dan nog maar een concept, om daar meteen de achtergrondinformatie bij te verstrekken. Ik betreur dat in hoge mate en ik wil dat hier graag gezegd hebben. Wellicht wilt U daar nog op reageren.

De vraag die ik heb is, de volgende.

Het heeft mij verbaasd dat ten aanzien van het algemeen bevolkingsonderzoek in het kader van de AIDS de heer Dees op zo'n korte termijn een standpunt naar buiten heeft gebracht. Ik vraag mij af: Is daar voldoende overleg bij geweest met bewindslieden, met wie dan ook; was dat nodig op zo'n korte

termijn, terwijl onderzoek toch eerst was toegezegd. En ik hoop toch niet dat hier even de mening van de VVD vertolkt is. Dank U wel.

Voorzitter:

Dank U wel, mijnheer Schellekens.

Er was nóg iemand die iets voor de rondvraag had.

Hr. Wie(?)

Voorzitter, geacht bestuur, dames en heren. Ik heb in de inleiding van de heer Voorhoeve mogen beluisteren dat het investeringsklimaat weer toeneemt, het vertrouwen in het bedrijfsleven neemt toe - en dat is allemaal waar, mijnheer Voorhoeve, dat mogen we ook constateren. We zien vandaag in De Telegraaf al die bedrijven die méér winst maken dan welk voorgaand jaar.

Tóch, mijnheer de voorzitter, dames en heren, ik heb het genoeg om in een hoofdbestuur te mogen zitten van een kleine commerciële organisatie, leverend aan het midden- en kleinbedrijf. Het is namelijk de organisatie op rijdende wielen, dus de SRV-wagen (?). Ik heb daar woensdag een vergadering mogen meemaken, en ik moet U zeggen, in dat bestuur, en ook de meesten in dat midden- en kleinbedrijf, zijn toch mensen die de liberalen een warm hart toedragen, zo niet stemmers vóór die liberalen. Er heerst op dit moment heel grote onrust en dat komt, omdat ook de laatste minimumprijzen op de rol zijn gezet. Bijvoorbeeld de minimumprijs op melk valt 1 mei a.s. weg. En, voorzitter, ik ben het met U eens, wij mogen niet bestaan bij de gratie van minimumprijzen of subsidies, daar ben ik ook zélf op tegen. Tóch, voorzitter, we hebben hier te maken met een niet eerlijk, fair-play concurrentiebestel. Ik zou wat dat betreft willen wijzen op de Belgische wet, de Wet op de Handelspraktijken. Die wet is U voldoende bekend, denk ik, want U durf U te garanderen, dames en heren, houdt U die datum 1 mei maar eens in de gaten, vooral de huismoeders; dan zult U zien dat er met afbraakprijzen wordt gewerkt wat de melk op de Nederlandse markt betreft. En ik weet niet of we daar naar toe moeten.

Ik zou toch, want in dát bedrijf, in dat midden- en kleinbedrijf met als doelgroep die SRV rijdende winkelonderneming, daar werken 8000 mensen, 8000 kleine zelfstandigen. Daar zit toch ook een groot stuk werkgelegenheid aan vast voor mensen die door toelevering enz. aan dit bedrijf zijn gebonden.

Ik vraag U tóch om ook deze mensen, dit voortbestaan van het beroep, nauwkeurig te bekijken. Ik wil op twee dingen wijzen, mijnheer de voorzitter.

Er worden hier in Nederland miljoenen gestopt in het voorzieningenniveau, ontwinkeling kleine kernen - ik denk dat dat bekend is - daar worden miljoenen in gestopt om daar de mensen, en dat is ook goed in het licht van het voorzieningenniveau, in te blijven voorzien. Er worden miljoenen gestopt in startende, nieuwe ondernemers, maar ik zou toch willen vragen, die nieuwe ondernemers, dat zijn financieel nog zwakkere mensen, geef ze wél de kans een bestaan op te bouwen. Ofte wel, er wordt teveel gezegd: de VVD kijkt teveel naar het grootwinkelbedrijf en te weinig naar de kleine middenstand, die het toch wel nodig heeft. Want ik denk in het dienstenpatroon, straks naar de consument, dat dan de overheid - laat ik het zo maar stellen - zélf moet betalen wat ze misschien nú bezig zijn aan te doen.

Ik vraag U vooral begrip voor die doelgroep - ze hebben het me ook gevraagd, wetende dat ik naar deze vergadering zou toe gaan - om daar toch eens voor te pleiten. Ik dank U wel.

Voorzitter: Dank U wel.

Zijn er nog meerdere punten voor de rondvraag? Nee?

De heer Schellekens vroeg aan mij iets over dat 'lekker'.

Ja, dames en heren, ik denk dat U uit het feit dat ik dit zo op de algemene vergadering aan de orde stelde, zonder meer kunt afleiden, dat mijn ontstemming over dat 'lekker' zeer groot is. En nogmaals, geen enkele verwijt in de richting van de schrijvende en sprekende pers, het is hun taak om dat te trachten te doen, maar wél denk ik dat ik zonder meer kan zeggen dat degene die het laat 'lekker', daar toch een zekere sfeer van vertrouwen heeft geschonden, die niet geschonden had mogen worden.

Dames en heren, twee vragen: één over AIDS en één over met name het midden- en kleinbedrijf.. De heer Voorhoeve.

Hr. Voorhoeve:

Dank U wel, mijnheer de voorzitter. Een kort antwoord op beide punten.

Ten eerste, de VVD-fractie in de Tweede Kamer moet zich nog beraden op het advies van de Commissie van de Gezondheidsraad over het uitvoeren van een onderzoek naar de verspreiding van het AIDS-virus onder de Nederlandse bevolking op anonieme wijze. De staatssecretaris heeft terzake een eigen verantwoordelijkheid, mag zijn mening over dat onderwerp geven op het moment dat hij dat nuttig acht, wij als fractie moeten nog dat advies van de Gezondheidsraad behandelen en de verschillende aspecten daarvan wegen. Ik denk dat er zwaarwichtige argumenten moeten zijn om af te wijken van een

advies van medische zijde. En over die argumenten willen wij dus nog nader van gedachten wisselen. Waar het natuurlijk om gaat is, dat de mogelijkheden om effectief dat AIDS-gevaar te bedwingen, voorop staat. Als fractie hoort U dus nog van ons het standpunt als wij dat advies hebben kunnen bestuderen en wij zullen daarover ook in debat gaan met de regering. Het komt in de Tweede Kamer nog aan de orde.

De heer Dees heeft overigens zijn mening zó geformuleerd dat hij zich openstelt voor overleg daarover met de fracties in de Tweede Kamer. Dus er is terzake geen definitief standpunt van de coalitie ingenomen.

Ten tweede, de vraag naar de onrust die wordt veroorzaakt in het midden- en kleinbedrijf door het afschaffen van minimumprijzen. Ik begrijp die onrust, maar ik hoop dat de vragensteller ook begrijpt dat wij natuurlijk vanuit onze liberale kijk op het economisch bestel streven naar een vrij marktsysteem, en minimumprijzen staan daarmee op gespannen voet. Ni zijn er in zo'n vrij marktsysteem best bijzondere situaties en uitzonderingen mogelijk, maar U weet dat het beleid van het kabinet is om de minimumprijzen af te schaffen.

Ik kan U niet de toezegging doen dat wij ons hiertegen zullen keren, tegen de afschaffing van minimumprijzen. We hebben er in de Tweede Kamer al over gesproken en wij zijn het in principe met de richting van dat beleid eens. Er moet natúúrlijk worden gekeken naar de schadelijke effecten bij met name het midden- en kleinbedrijf; ik ben graag bereid om met de vragensteller nog eens nader van gedachten te wisselen en ook met leden van zijn organisatie en bestuur om die kwestie te bekijken. Ik denk dat we nu niet in een uitgebreide discussie over de afschaffing van de minimum broodprijs, -melkprijs en -suikerprijs verzeild moeten raken. Ik wil dus graag de vragensteller ontvangen voor een gesprek in de fractie.

Voorzitter:

Dank U wel, mijnheer Voorhoeve.

Dames en heren, dan zijn we nu aan het einde gekomen van deze vergadering. Na alle opwekkende en inspirerende woorden die er vandaag ge-uit zijn, met name door de heer Voorhoeve en de heer De Vries, heb ik er geen behoefte aan om nog een uitvoerig slotwoord te spreken. Behalve dan, dat ik ervan overtuigd ben dat wij, zoals gewoonlijk, de kracht en de inspiratie zullen weten te vinden om een goede verkiezingscampagne te voeren.

Ik wens de partij daarbij ontzettend veel succes toe en ben ervan overtuigd dat we erin zullen slagen om met een goede verkiezingscamapgne een goed

resultaat te bereiken. Eerst in Europa en dan in de gemeenteraden en dan voor de Tweede Kamer.

Dames en heren, ik wil aan het einde van deze vergadering de medewerkers van het Algemeen Secretariaat bedanken voor al datgene wat zij weer hebben gedaan om vanuit de Koninginnegracht deze vergadering goed voor te bereiden, de administratieve afhandeling goed voor te bereiden. Ik doe dat zo uitdrukkelijk, omdat - naar mij bekend is, U weet het, de financiële perikelen laten nog steeds geen uitgebreide bezetting toe - ik doe dat dus zo uitdrukkelijk dat de medewerkers van het Algemeen Secretariaat onder hoogspanning werken en daarvoor graag onze hartelijke dank (Applaus).

En tenslotte, dames en heren, nogmaals in de richting van de afdeling Maassluis de voortreffelijke wijze, waarop zij het mogelijk hebben gemaakt dat wij hier vandaag hebben kunnen zijn. Het was voortreffelijk georganiseerd, ik heb geen enkele wanklank gehoord, integendeel, het is uitstekend gegaan (Applaus).

Dan wens ik U goede reis naar huis en een prettig weekend.
(einde kant 2 van band 2).